

V listopadu

*Břízku před oknem svléká
vítr listopadový
Věchý její šat mizí do daleka
Žalné to pro ni loučení
Soucitná mlha tiše mží
tělo jí něžně zahalí*

Marie Chalupská

Slovo vydavatele

Dnešní číslo Budišovského zpravodaje završuje desátý ročník jeho vydávání. Již čtyřicet čísel s celkem 2688 stranami textu (byla by to s deskami 15cm silná kniha) a fotografií mohli čtenáři z městyse a okolí a s pomocí internetu i ti z dálky prolistovat a snad i přečíst. To vše díky redakci zpravodaje, které tyto díky bezesporu patří. Asi je již zbytečné připomínat, že největší zásluhy o to, že náš časopis je tolik zajímavý, má Karel Pavlíček, který se také vzorně stará o kroniku městyse a vůbec se kolem něj otáčí kulturní život Budišova. To ale každý velmi dobře ví, takže do dalších deseti let...

Za městys Budišov místostarosta Ing. Ladislav Dokulil

Vážení spoluobčané,

dovolte mi popřát Vám
radostné prožití svátků vánočních
a do nového roku
především hodně zdraví, štěstí, a spokojenosti.
Nechť se Vám v roce 2009
podaří splnit všechna Vaše předsevzetí
a prožijete jej v klidu, míru a pohodě.

starosta městyse Petr Piňos

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 4. 11. 2008

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Vypuštěné údaje o soukromých osobách a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Zastupitelstvo městyse:

- schvaluje kontrolu zápisu z minulé schůze,
- schvaluje prodloužení termínu opatření na parkovišti u zámku do května 2009,
- ukládá objednat vypracování geom. plánu na část pozemku p. č. 3515/3, odpovídá Ing. Dokulil, termín ihned,
- bere na vědomí zprávu o činnosti rady městyse od poslední schůze (zápisy 54-61),
- souhlasí s rozpočtovými úpravami dle přílohy č. 1,
- schvaluje program inventarizace hospodářských prostředků u Úřadu městyse Budišov a stanovení inventarizačních komisí,
- schvaluje prodej pozemků:
část pozemku p. č. 4527/2 o výměře 54 m² (Na Výchonech),
část pozemku p. č. 4527/5 o výměře 4 m² (Pod Hrázkou),
část pozemku p. č. 4580 o výměře 67 m² (zahrada),
za cenu 60 Kč/m²,
- schvaluje prodej pozemků:
část pozemku p. č. 4434/2 o výměře 641 m²,
část pozemku p. č. 4434/2 o výměře 409 m² + pozemek p.č. 4434/4 o výměře 31 m²,
část pozemku p. č. 4434/2 o výměře 1004 m² + pozemek 4434/6 o výměře 39 m², 826 m²
+ pozemek 4434/5 o výměře 39 m²,
cena pozemků 124 Kč/m²,
- schvaluje záměr prodeje pozemků:
zastavěná plocha p. č. 288 o výměře 23 m², budova mlékárny,
části pozemku p. č. 4532/2 o výměře 19 m² a p. č. PK 4532/2 o výměře 232 m²,
- schvaluje nákup pozemků od občanů
p.č. 240/10 o výměře 2 m²,
p.č. 203/3 o výměře 32 m²,
p.č. 240/8 o výměře 42 m²,
p.č. 240/6 o výměře 30 m²,
p.č. 240/9 o výměře 143 m²,
za cenu 35 Kč/m²,
- pověřuje starostu podpisem kupní smlouvy na pozemek p. č. 634,
- schvaluje, aby rada městyse měla pravomoci zabezpečovat hospodaření městyse podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření do výše 100 000 Kč,
- pověřuje starostu podpisem smlouvy o změně stavebníka akce Kanalizace a ČOV Budišov, kde investorem a stavebníkem budou Technické služby, s. r. o. Budišov místo Městyse Budišov,

- bere na vědomí zprávu z jednání správní rady Bono Publico o. p. s.,
- schvaluje změnu názvu na Základní škola Budišov – příspěvková organizace a zrušení přílohy č. 1 ke zřizovací listině,
- bere na vědomí dopis se žádostí o vyhlášení výběrového řízení na ředitele školy,
- pověřuje radu městyse realizací výběrového řízení na nového ředitele školy,
- ukládá radě městyse zpracovat strategii zasíťování vybrané lokality pro výstavbu rodinných domů, odpovídá rada městyse, termín 1. 05. 2009,
- bere na vědomí rezignaci Ing. Toufara na funkci předsedy MAS k 31. 12. 2008 a výpověď Ing. Šedivé k 31. 12. 2008,
- doporučuje radě městyse pověřit starostu podpisem nájemní smlouvy s Mor. zemským muzeem Brno na budovu č. 1 za stanovených podmínek.

Petr Piňos, starosta, Ing. Ladislav Dokulil, místostarosta

ZPRÁVY

Dýňobraní 2008

Každý z ročníků dýňobraní je jiný a neopakovatelný, jedno však mají společné – jedinečné dýňové kompozice, které hýří originalitou, hravostí a vtípem. I ten letošní se v tomto nelišil a většinu návštěvníků nakonec mrzelo, že nevyhrály všechny.

Pestrý program na parketu Pod Hrázkou byl parodií na nedávno skončenou olympiádu v Pekingu. Při této příležitosti se Budišov na chvíli přejmenoval na Budyjng a zároveň představil naše olympioniky: zlatou a stříbrnou Kateřinu Emmons, střílejší na své medailové terče, několik hodů oštěpem předvedla zlatá Barbora Špotáková, něco ze svého umění ukázali stříbrní deblkanoisté Volf se Štěpánkem a dalším, kdo se pochlubil stříbrnou medailí, byl skifař Ondřej Synek.

K vidění byly i jiné sporty, jako například hod diskem, cvičení na kružích a vzpírání. Jedna z disciplín zvedla všechny ze sedadel – chystal se totiž start běhu na 110 m překážek. Do startovacího zařízení zaklekl budišovský olympionik Petr Svoboda, kterého mnozí naposledy viděli při přenosech z Pekingu. I jeho soupeř k němu vzhlížel s úctou a nakonec si dal říct, že s dlaněmi na zemi se startovat nedá.

Vtipné a originální scénky vyvrcholily slavnostním defilé s vlajkami všech zúčastněných států a velké množství rozesmátých diváků smekalo a vzdávalo hold budišovským ženám.

Parket Pod Hrázkou se vyprázdnil poněkud rychleji, než se očekávalo. Snad to způsobily dýňové výtvořky na loučce, se kterými se návštěvníci sice mohli setkat na začátku programu, ale nedalo jim to, aby si je prohlédli znovu, jelikož na další dýňobraní si budou muset počkat celý dlouhý rok.

Volby do zastupitelstev krajů konané dne 17. a 18. 10. 2008

Výsledky hlasování za územní celky

Kraj: Vysočina

Okres: Třebíč

Obec: Budišov

Voliči v seznamu	Vydané obálky	Volební účast v %	Odevzdané obálky	Platné hlas	% platných hlasů
945	399	42.22	399	399	100.00

Strana		Platné hlas	
číslo	název	celkem	v %
1	Komunistická str. Čech a Moravy	50	12,53
3	SNK Evropští demokraté	14	3,50
12	Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	47	11,77
18	Strana zelených	4	1,00
19	Moravané	2	0,50
32	Strana zdravého rozumu	1	0,25
33	Sdruž.pro rep.-Republ.str.Čsl.	0	0,00
37	SDŽ-Strana důstojného života	6	1,50
42	Volte Pr.Blok-www.cibulka.net	3	0,75
45	DOHODA pro Vysočinu	10	2,50
47	Občanská demokratická strana	53	13,28
48	Česká str. sociálně demokrat.	206	51,62
53	Děln. str.-zrušení popl.ve zdr.	2	0,50
54	Konzervativní koalice	1	0,25

Dvakrát z budišovské školy

Budišovská škola má celou řadu přátel a příznivců, mezi nejvytrvalejší z nich patří pan Ing. Rostislav Tesař. Projevuje opravdu dlouhodobý zájem o to, co se ve škole děje, a snaží se také sám přispívat k tomu, aby se děly věci zajímavé. Při slavnostním obědě v rámci oslav 470. výročí povýšení Budišova na městečko předal v zastoupení Společnosti přátel Afriky řediteli školy sponzorský dar – symbolický šek na úhradu exkurze dětí do ZOO v Jihlavě. K využití této velkorysé nabídky došlo dne 17. 10. 2008. Vedení školy rozhodlo, že se za každou třídu exkurze zúčastní tři nejlepší sběrači léčivých bylin. Pokud byl někdo tímto kritériem výběru účastníků zklamán, je potřeba připomenout, že právě z výtěžku sběru léčivých bylin se financuje projekt Adopce na dálku, v rámci něhož může námi sponzorovaná zambijská dívka Esther Moyo absolvovat školní docházku. Kruh, který začal u daru Společnosti přátel Afriky budišovské škole, se tak uzavírá.

Již potřetí organizovala ZŠ Budišov v městysi a okolních obcích sběrový den. Proběhl 22. 10. 2008. Obě události viděné očima žáků pak vypadaly asi takto:

ZOO Jihlava jsme navštívili 17. října. Z každé třídy byli vybráni tři nejlepší žáci ve sběru bylin. Právě já jsem měla to štěstí, že jsem jela taky. ZOO Jihlava byla sice pěkná, ale překvapila mě její rekonstrukce. Místo opravdových zvířat tam byla dřevěná. Koupili jsme si pizzu, byla velmi nelahodná a drahá. Viděli jsme dost zvířat a africkou vesnici Matongo. Ta se mi velmi líbila, přesto ale ZOO Jihlava ztratila svou dobrou pověst. Doufám, že až rekonstrukci dodělají, bude to tam lepší.

Lenka Rausová, 7. B

Žáci naší třídy šli jako každý rok sbírat papír. Začali jsme u zemědělského družstva. Měli jsme jen jednu kárku a ruce. Papír jsme vykládali vedle nějaké zahrady. Potom jsme pokračovali ke škole a papíry se nám rozsypaly, sbírání se protáhlo na čtvrt hodiny. Brali jsme to s humorem. U pana Šabackého jsme si dali přestávku. Zeptali jsme se, jestli nemají nějaké krabice. Jednu nám dali, my jsme do ní naložili polední zbytky rozsypaného papíru a pokračovali jsme dále ke škole. U školy jsme náklad vyložili a utíkali se nachystat na další hodinu.

Michala Komínková, Kristýna Šavelková, 7. B

Kam se poděl?

Sv. Gothard spolu s Pannou Marií již téměř rok nezdobí budišovský kostel. Je tedy na místě otázka, kde je. Nedaleko Lednice je její místní část Nejdek a tam v bývalém mlýně má dílnu akademický architekt Miroslav Vochta z Brna. Ten pro naši farnost opravuje korouhev s patrony našeho kostela. Tam se ve čtvrtek 6. listopadu 2008 vydali zástupci farnosti i městyse na kontrolní den. Zjistili, že plastika je v dobrých rukou a že se na ní pracuje. Na vyzvání zpracovatele arch. Vochty pak vytvořili pamětní listinu, která bude odpočítávat po bližší neurčenou dobu (do dalšího orkánú???) v útrobách korouhve. Přílohou této listiny se stalo několik fotografií ilustrujících osud plastiky po sejmutí s věže. Příložená byla i čísla 1 a 3 z 10. ročníku Budišovského zpravodaje, kde se pojednává o snímání a převozu korouhve a která budou ilustrovat i současné historické období Budišova (pokud ještě naši praprotomci budou umět číst).

Pamětní listina

Dne 19. 1. 2007 orkán Kyrill poškodil uložení korouhve s patrony farního kostela Nanebevzetí Panny Marie a sv. Gotharda v Budišově.

Farní ekonomická rada rozhodla o nutnosti opravy uložení, která měla být hrazena z pojištění, a zároveň o rekonstrukci vlastní plastiky včetně konzervování a povrchových úprav.

V sobotu 23. 2. 2008 firma Břetislava Kociána z Kojatic sejmula plastiku s věže kostela a 28. 8. 2008 došlo k transportu do ateliéru akad. arch. Miroslava Vochty z Brna do provozovny Zámecký mlýn v Nejdku, kde probíhaly opravy.

Po návštěvě zástupců Římskokatolické farnosti Budišov a městyse Budišov administrátora farnosti P. Václava Nováka, starosty Petra Piňose a místostarosty Ing. Ladislava Dokulila v místě oprav byla vyhotovena a podepsána tato pamětní listina.

V Budišově 11. 11. 2008

Za Římskokatolickou farnost
Za městys Budišov
Za farní ekonomickou radu
Za zpracovatele

Mgr. Václav Novák, administrátor, v. r.
Petr Piňos, starosta, v. r.
Ing. Ladislav Dokulil, v. r.
akad. arch. Miroslav Vochta, v. r.

Příloha: fotografická dokumentace

Obr. 1 a, b – Snímání plastiky s věže – foto L. Dokulil

Obr. 2 – Uložení plastiky k odvozu – foto L. Dokulil

Obr. 3 – Rozloučení s korouhví – foto L. Dokulil

Obr. 4 – Útočiště plastiky pro půl roku – foto K. Pavlíček

Obr. 5 – Nakládání korouhve pro odvoz k opravě (arch. Vochta vpravo) – foto K. Pavlíček

Obr. 6 – Při opravách v Nejdku (P. Novák) – foto L. Dokulil

Stavební úřad v Budišově

Konec letošního roku znamená i ukončení služby Ing. Simony Šedivé na stavebním úřadě v Budišově, neboť se rozhodla obohatit svou práci soukromý sektor. Od nového roku ji nahradí Ing. Kristýna Hortová ze Studnic. Občané lační různých povolení k ukojení svých stavebních choutek nemusí mít obavy o řádný chod úřadu. Předávání agendy probíhá již od listopadu.

Vyhnanci

Koncem léta spatřila světlo světa dokumentární knížka Miloslava Růžičky VYHNANCI, AKCE „KULAK“, ZLOČIN PROTI LIDSKOSTI. Z názvu knihy je patrné, kterým obdobím se zabývá. Na osudech několika desítek v padesátých letech vystěhovaných rodin je zachycena tragédie, která je zasáhla a změnila jejich život. Jsou mezi nimi i osudy rodiny Chybovy z Budišova a rodiny Nejedlovy z Hrozatína (Ludmila Nejedlá se později provdala za Ladislava Eichlera do Budišova).

Cena knihy je 300 Kč a k sehnání je na adrese: Josef Krejčí, Třebíč-Sokolí 22

Z HISTORIE

Slavnostní odhalení sochy T. G. Masaryka

Obecní rada v Budišově rozhodla postavit pomník prezidentu Osvoboditeli T. G. Masarykovi, jehož odhalení bylo naplánováno v době čtyřistaletého výročí povýšení Budišova na městečko a dvacátého výročí trvání státní samostatnosti. Bylo to v době konce tzv. první republiky a v čase, kdy hrozilo státu smrtelné nebezpečí, jež pozdější mnichovský diktát potvrdil. Socha byla zadána akademickému sochaři, velkomeziříčskému rodákovi, Jiřímu Markovi (pro Budišov Jiří Marek dále vytvořil náhrobek Vladimíru Borodajevskému, který byl později přemístěn na Ústřední hřbitov v Brně, sousoší pionýrů před školou a dřevěnou plastiku Judy Tadeáše, dar MUDr. Jiřího Kepřta, která se nachází v budišovském kostele) a její cena byla stanovena ve výši 10 500 Kč. Jiří Marek dělal obdobnou sochu T. G. M. i pro Křižanov a Velkou Bíteš.

Samotnému odhalení předcházela vyčerpávající organizační práce výboru, jehož jedním z hlavních úkolů bylo sehnat formou sbírek potřebnou částku peněz. Svědčí o tom i leták, který k peněžitým darům vyzýval:

P. T.

Obecní rada v Budišově a oslavný výbor pro *oslavu čtyřstého výročí povýšení obce Budišova na městys a 20. výročí trvání státní samostatnosti* dovolují si Vám oznámiti, že uctí tato významná výročí *odhalením pomníku prezidentu Osvoboditeli T. G. Masarykovi* dne 15. srpna 1938.

Na významné oslavy Vás co nejsrdečněji zvou.

Dovolují si Vás požádati o dobrovolný peněžitý dar na tento důstojný pomník, který si vyžádá několikatisícový náklad a snažíme se jej uhraditi dobrovolnými dary. Pomník bude dílem akademického sochaře Marka.

Za každý Váš dar budou Vám jmenované instituce vděчны a za projev Vaší pozornosti dovolují si Vám předem co nejsrdečněji poděkovati.

Za obecní radu a oslavný výbor:

Starosta: KAZDA JOSEF

O tom, že tato výzva měla odezvu, svědčí fotokopie jmenného seznamu dárců z Knihy dárců na postavení pomníku panu prezidentu Osvoboditeli T. G. Masarykovi v Budišově u Třebíče 15. srpna 1938, na památku 400. výročí povýšení Budišova na městečko a 20. výročí Československé republiky

Oto Janič, bývalý tajemník	Uherské Hradiště	10.
Gominka Kšar, port. podnik.	Budov	30.
Milada a Vlasta Beránkové	Budišov	80.
Františka Hladilová Pavlová	Budov	100.

Fotokopie Knihy dárců

Kaustová, Kavalier,	Videa	100.
Jozef Pachop, ost. mířl -	Obrovský	50.
Janos, Kavalier, Strubec, řel. příjavec		20.
Papřlek, mst. a mat. z	Préků	50.
Jaroslav Kozel, kach, úv. z	Kojetice	200.
Jan Křel, z	Jičín	100.
Kaut. Křel, řel. st.	Stará Boleslav	30.
Adela Svábová -	Kvačovice	20.
Marie Svobodová - kach, prop.	Aspů	20.
Mihál Popišil, farář	La Touche	50.
Karla Pauková, kach	Star. nov. Boleslav	20.
Jan, Jeliček, řel. m.	Bohuslav	50.
Kaut. Jeliček, koop.	Prék	50.
MUDr. Jul. Trindman	Karl. Vary	100.
Janek Zepka, pov. úv.	Praka	50.
Leopold Kápar, státník -	Věclí z M.	30.
Klav. Kocis, řel. m.	Hornová Lhota	20.
Kamilas Kavka, pov. úv.	Peplice - Suvo	50.
Karel Kavace, pov. z	Brno	100.
Jindřich Sedláček, z	Brno	20.
Julius Popišil, pov. prof.	Bohuslav	20.
Leopold Věclí, úv.	Bratislava	50.
Jan Jeliček, farář	Prék	50.
Kaut. Věclí, ost. mířl	Věclí	50.

Antonín Nováček, kněz	Saint-Kranec	100.
Karel Holický, vlašský	Brno	100.
Josef Zeman, vlašský	Bahov Slav.	100.
Karel Čermák, vlašský	Nov. Brokčovice	150.
Fr. David, vlašský	Chrástec	50.
Karel Vondráček, vlašský	Brno	20.
Karel Čermák	Plzeň a Znojmo	10.
Antonín Šimáček, vlašský	Studená	15.
Josef Kachál, profesor	Nov. Brokčovice	100.
Olga Housková, učitelka	Kaučec ^u Od.	50.
Antonín Zýda, ob. tajemník	Lučiv	50.
Karel Hašek, vlašský	Bratislava	20.
Fr. Bureš Housková, učitelka	Vienice	50.
Edmund Čermák, vlašský	Vaseli ^u Plzeň.	30.
Antonín Janík, vlašský	Jemní. Hradec	20.
Antonín Šolák, vlašský	Heřmanice	50.
Jan Malák, vlašský	Berechov	30.
Cybil Chyba, vlašský	Brno	40.
Jan Kšar, vlašský	Brno	100.
Leo Dvořák, vlašský	Heřmanice	100.
Karel Chyba, vlašský	Znojmo	100.
Dr. Ing. Fr. Zýda	Praha	150.
Václav Chalupa, vlašský	Březová pod Br.	100.
Fr. Housák, vlašský	Brno	20.

Peníze se nakonec podařilo sehnat, a když Jiří Marek sochu T. G. M v stanoveném termínu zhotovil, nic nebránilo jejímu slavnostní odhalení.

Stavění sochy na podstavec

Slavnostnímu odhalení pod protektorátem p. vrch. rady politické správy J. Navrátila nepřálo počasí, pokazilo se pár dní před oslavami, což dokládají fotografie, které se dochovaly.

Oslavy začaly v neděli 14. srpna o půl osmé večer lampionovým průvodem od sousoší sv. Václava po městečku se vzpomínkou na padlé rodáky u pomníku padlých, kde byl položen věnec na uctění jejich památky a při této příležitosti promluvil řídící učitel pan František Zejda. Slavnostní atmosféra se přenesla o půl deváté do sokolovny, kde bylo sehráno divadelní představení Naší furianti, veselohra o čtyřech jednáních od Ladislava Stroupežnického.

Následujícího dne, v pondělí 15. srpna byl o 6. hodině budiček, po kterém od 9 do 10 hodin vyhrávala na náměstí kapela p. Ondráčka. O půl jedenácté se uskutečnila u fary polní mše sv. a po ní o půl dvanácté pronesl slavnostní řeč o minulosti Budišova a povýšení Budišova na městečko před 400 lety pan biskupský rada P. Aug. Kratochvíl. Ten byl i autorem Památníku čtyřistaletého povýšení Budišova u Třebíče na městečko, 1538–1938, tisku, který byl k této slavnostní příležitosti sestaven a vytištěn a do dnešní doby se řadí k tomu nejceněnějšímu, co bylo v Budišově vydáno.

K vítání hostů obecním zastupitelstvem a slavnostním výborem došlo od 13. do 14. hodiny. Poté se seřadil průvod, v němž byla i děvčata v půjčených kyjovských krojích, u zámecké lípy (stávala u sousoší sv. Rodiny u zámku) a se státní vlajkou v čele se vydal k pomníku presidenta Osvoboditele T. G. M. Za zvuku hymny byly vztyčeny

vlajky a zahájení slavnosti se ujal starosta obce a předseda slavnostního výboru pan Josef Kazda. Slavnostní řeč přednesl legionář pan učitel Sedlák z Třebíče. Slavnost vyvrcholila odhalením pomníku, při kterém přednesla studentka Drah. Škarková báseň a následovala přísaha lidu věrnosti republice. Slavnost byla ukončena odevzdáním pomníku akademickým sochařem panem Jiřím Markem obci a sejmutím vlajky za zvuku hymny. V programu měl následovat výlet na náměstí, který se možná pro špatné počasí neuskutečnil, což se s určitostí nedá říci o večerních dozvucích v sokolovně, jimiž byly oslavy odhalení pomníku ukončeny.

Slavnostní odhalení

Pamětní odznak s trikolorou

O tom, jak pomník T. G. M. lidé v té době vnímali, svědčí dochovaná báseň Hany Bäckové, jejíž rodina bydlela nedaleko (dnes dům Marečkových).

Modlitba

*Nechci, ach nechci žádného Boha,
každý Bůh jenom je smyšlenka pouhá.
Však přece, Tatičku, přece dva Bohy mám,
ten menší – Láska je, ten velký – tos Ty sám.
Ty drahý, jediný, největší z lidí,
proč denně oko mé sochu jen vidí?
Je možno, že nežiješ přes dva už roky?
že už svět neslyší milé Tvé kroky?
Já cítím, Tatičku, Ty že nás vidíš,
naše že kroky i nyní Ty řídíš.
Tatičku, prosím Tě, Tatičku drahý,
blesk pošli přezhoubný na naše vrahy!
Tatičku, prosím Tě, osviť už Rusy,
Istivého Teutona roztrhni v kusy!
Nedej, Tvůj, Tatičku, národ by zhynul,
nedej, by pomsty Bůh Teutona minul!
Nechci, ach nechci žádného Boha,
každý Bůh jenom je smyšlenka pouhá.
Však přece, Tatičku, přece dva Bohy mám,
ten menší Láska je, ten velký, tos Ty sám.*

Hana Bäcková

Osud sochy byl pohnutý. Za okupace musela být naštěstí jen odstraněna a zazděna u hřbitovní zdi, přičemž hrozilo osobní riziko těm, kdo o tom věděli. Po válce následovalo 5. 7. 1945 slavnostní postavení sochy na původní místo. Její osud byl zpečetěn v listopadu 1962, kdy byla neznámými vandaly stržena, rozbita a její zbytky byly snad zavezeny do cesty u nádraží. Z celé sochy se snad měla zachovat hlava, o jejímž osudu nejsou věrohodné doklady.

Epilog

Poslední dějství v místech slavnostního odhalení pomníku se odehrálo v roce 2007, kde byla na podstavec sochy, který jediný to vše přežil, umístěna deska s nápisem:

Na tomto místě byla odhalena 15. 8. 1939 socha našeho prvního prezidenta T. G. Masaryka od sochaře Jiřího Marka. V šedesátých letech 20. století byla zničena.

Použité materiály:

Památník čtyřstaletého povýšení Budišova u Třebíče na městečko

Budišov u Třebíče městečko Vysočiny, 1538–1968, MUDr. Vladimír Němeček, Milan

Boček, prom. ped. František Horký, prof. Josef Šoukal

Archiv Miloslavy Pospíšilové, Marie Holasové a JUDr. Jiřího Štelovského

Socha T. G. Masaryka od akademického sochaře Jiřího Marka

Čas černých hodin

Nemáme už letní, ale zase ten normální střeoevropský čas. Nic nového pod sluncem. Vždyť i babička Boženy Němcové vstávala v létě ve 4, v zimě v 5 hodin. A tak dnes,

stejně jako tehdy, můžeme například my důchodci držet „černou hodinku“. Hezky se při ní vypráví, vzpomíná a světuje, protože na sebe nevidíme a odkládáme různé zábrany, jako je nesmělost nebo nedostatek vypravěčského umění a paměti. Ovšem také šetříme světlem.

Tak třeba dnes si povíme o tom, jak tomu bylo před 100 až 150 roky. O těch, kteří kdysi do domů našich předků přicházeli, aby se objevili jen jednou, nebo se vraceli až za drahý čas. Byli to například známí krajánci z mlýnů a faciři z mysliven. Byli pohoštěni, přespalí jednu dvě noci a šli dál. Byli to vítaní hosté, přinášeli na samoty styk se světem a svými informacemi nahrazovali tehdy časopis Blesk, TV Novu, zprávy BBC a Černou kroniku.

Jinou sortou byli potulní řemeslníci. K tomu účelu vyjímám z paměti jednoho krajana, v nichž věnoval část tomu, jak to vypadalo v druhé polovině 19. století:

„Adventní dobou počínaje, objevovali se u nás mnozí, už od několika let známí, podomní obchodníci – hauzírníci. Na ně byla zvyklá zvláště moje maminka ještě z otcovského domu v Oslavičce. U jejího otce, jakožto starosty, se hlásili různí hauzírníci: tkalounkáři, olejkáři, dráteníci, sklinkaři, bosáci, miškaři, hadrníci, kůžkaři-židé, sítaři, kramáři s dřevěným kuchyňským náradím (vařečky, kvedlačky, špejle do jitrnic, mašlovačky-peroutky, kartáče, smetáky, slánky, misky, dřevěné primitivní hračky), obchodníci s kanafasem, usněmi, ovocnou pracharandou, semenáři, kořenáři, bylinkáři, cestující felčáři s baňkami a pijavicemi, mydláři, sirkaři, obchodníci s jedy na trávení myši, voskaři, podomní koželuzi, vydělávající příležitostně kůže v domácnostech, jako králičiny, koziny, teletiny, srnčiny, kočičiny, i kůže ze psů, zajíců, lišek, kun, z vydry a křečka.“

František Zejda – akvarel z roku 1915 (domek Kratochvílových u Pekařáku)

V dalším textu se autor zmiňuje o „lajernících s velikým, koňmi taženým a přepychově vybaveným a celou skupinou spolupracujících figur opatřeným orchestrionem,

hrajícím jako celá velká kapela dechová i s tureckými bubny a činely“. Píše i o provazolezcích, kejklřích-komediantech a medvědáři, jak je i my známe z klasických provedení Smetanovy Prodané nevěsty. Zajímavé bylo, že když ve vsi nebyl žádný trvale usedlý švec, bral se do domu nějaký cizí na stravu a nocleh. Snesla se mu hromada bot a škrpálů všech členů domácnosti a on zůstal tak dlouho, až vše opravil.

Pár vlastních vzpomínek mám až z druhé poloviny třicátých let minulého století. Můj dědeček měl pro ty potulné řemeslníky slabost. A tak jim chystal práci předem.

Když se ve dně nějakého plecháče objevila dírka, takže tekla, nevyhodil se. Jen se schoval. Když se kameninová mísa poškodila, takže při poklepu zněla nakřáple, také se schovala. Nač kupovat nové, když bylo možné je spravit. To byla práce pro ty, kteří přicházeli do našich vesnic a městeček od jara do podzimu. S krosnou plnou nářadí a materiálu otevírali domovní vrátka a nabízeli hospodáři své služby. Někteří česky, jiní slovensky, podle svého původu. Pozoroval jsem při práci jednoho, který měl opravit děravý plecháč. Dírce dal nejdříve pravidelný tvar, vložil nýt s podložkou z jedné i druhé strany a dlouho je pečlivě rozklepával. Uměl opravovat i velké kotle. Hotové dílo hospodář vyzkoušel. Hrnc obvykle už opravdu netekl a ještě nějaký rok sloužil. Podobně to skončilo s kameninovou mísou. Byla radost pozorovat dráteníka při práci. S kleštěmi v ruce mísu postupně oplétal drátěnou sítí, takže se v ní mohla opět po řadu let vařit povidla nebo po zabíjačce uchovávat sádlo. Drátenictví na rozdíl od jiných nevyhynulo. Stalo se uměleckým řemeslem, které je možno pozorovat při různých historických slavnostech na hradech či náměstích.

V době mého dětství se začali na vesnicích objevovat i ti, kterým dnes po anglicku říkáme dealeri. Jeden přišel, pamatuji si to přesně, koncem prázdnin roku 1938. V dědečkově domku jsme byli v tu chvíli náhodou jen my, děti. Nezarazilo ho to a začal nám nabízet tzv. „zloděje“. Z lampy se vyšroubovala žárovka a na její místo do stejného závitu se našroubovala rozdvójka na dvě šňůry a do jejího druhého konce ta původní žárovka (dnes už se toto zařízení nesmí používat). Pán byl menší postavy, tak požádal o židli, vylezl na ni a „zloděja“ na visací lampě názorně předváděl. Nevím proč, asi přitom trochu balancoval, ale všech pět přítomných děvčat se začalo smát. Postupně stále víc. Když se totiž naše sestry a sestřenice začaly smát, byly k nezastavení. My čtyři kluci jsme pozorovali jeho výklad se zájmem a na holky jsme dostali vztek stejně jako pan dealer. Ten nakonec výklad vzdal a se slovy „to není k smíchu, mladé dámy, je vážná doba!“ odešel. Za měsíc nás dějiny poučily, že měl pravdu. Přišel Mnichov.

Dnes už je to jiné, ale pořád stejné. Zazvoní mladý muž a nabízí ten nejrychlejší internet za zvláště výhodou cenu. Ti, co uvěřili, poplávají každý měsíc nad poloprázdnou kapsou. Jindy za dveřmi trpělivě čeká dvojice Svědků Jehovových, aby tichým hlasem nabídla Strážní věž a cestu k věčné blaženosti. Pokud vím, sestřenice se už nesmějí. Škoda.

jz

Hrady a tvrze

V tomto článku se opět vydáme za poznáním historie středověkých hradů a tvrzí. K prvnímu zbytku tvrze se vypravíme do Okarce. Ve 14. století se na ní usídlil vladycký rod z Okarce. Ondřej z Okarce tu sídlil v letech 1349–1376. Ondřej měl syna Mikuláše a

dceru Elišku. Mikuláš z Okarce měl syny Jindřicha a Beneše. Beneš byl bezdětný, proto všechen svůj majetek přenechal bratranci Ondřeji z Pyšela a ten se píše Ondřej z Okarce. Ondřej zemřel před rokem 1407. Po jeho smrti vlastnil Okarec jeho bratr Vlček, ten roku 1416 podepsal stížný list českých pánů proti upálení mistra Jana Husa. Po Vlčkově smrti se Okarce ujala jeho sestra Markéta z Řičan se svými syny Artlebem a Ondřejem, potom držel Okarec syn Ondřeje, Václav z Okarce. Ten neměl potomky a tak se o majetek přihlásili příbuzní rodu Říčanských, potomci Jindřicha a Markéty z Mírova, kterým byl v roce 1437 veškerý majetek ponechán. Roku 1476 byl na Okarci uváděn Zikmund Valecký z Mírova. Když se jeho bratr Markvart oženil s Johankou z Řičan, prodaly a vložily v zemské desky sestry Lidka, Johana, z Řičan roku 1480 a s nimi Arnošt z Medlova a z Řičan, Zikmundovi a Markvartovi, bratřím z Mírova a z Rájce, tvrz a ves Okarec, pustou ves Říčanky u Pyšela, ves Pyšel, dvůr v Hartvíkovicích a dva podsedky a kapli ve Vicenicích. Po roce 1481 se na Okarci jmenuje Zikmund Valecký z Mírova na Okarci, jenž byl purkrabím na hradě Zubštejně a později hejtmanem na Moravském Krumlově, zemřel okolo roku 1500. Po něm dědil jeho bratr Markvart a okolo roku 1531 přechází dědictví na Viléma Valeckého z Mírova a z Okarce. Jeho dcera Mandalena z Mírova, provdaná za Znatu z Lomnice, vložila v zemské desky roku 1556 Burjanovi z Doubravice tvrz a ves Okarec, ves Pyšel, ve vsi Hartvíkovicích devět lidí a pustou ves Říčanky u Pyšela výměnou za statek Řičany u Rosic. Burjan z Doubravice odstoupil ihned získaný majetek Voldřichovi z Lomnice na Náměšti, tím tvrz ztratila význam jako panské sídlo a zanikla. Její zbytky jsou dodnes patrné v základech a nadzemním kamenném zdivu bývalého panského dvora, který se později stal součástí místního zemědělského družstva.

K další tvrzi se vypravíme do Kozlan, kde jsou ve vsi zachovány nepatrné zbytky valů gotické tvrze z poloviny 15. století. V roce 1486 je uváděna jako pustá. Kromě této tvrze býval u Kozlan hrad zvaný Kozlov nad řekou Jihlavou, dnes již zřícenina na ostrově vodní nádrže Dalešice, která je za normálního stavu vody nepřístupná. Při poklesu hladiny je možno na krkolomných kamenných cestičkách spatřit odvážné turisty, kteří se na vlastní nebezpečí pokouší do zříceniny dostat. Hrad byl postaven po roce 1350 k ochraně statků třebíčského kláštera. Později, v roce 1446, byl jako sídlo loupeživých rytířů na základě rozhodnutí moravského zemského sněmu rozbořen. Z hradu se zachovaly příkopy, stopy po štítové zdi a zbytek hranolové věže.

Posledním místem, kde se zastavíme, je zřícenina hradu Rabštejn, nacházející se na povodí řeky Jihlavy, nad vodní nádrží Mohelno poblíž Dukovan. Hrad Rabštejn byl na počátku 14. století majetkem pánů z Janovic. V roce 1358 prodal Pešek z Janovic hrad Rabštejn pánům Vokovi z Holštejna a Drslavovi z Šelenberka. Roku 1359 hrad zdědil syn Voka z Holštejna, Raumvald a brzy potom hrad koupil moravský markrabě Jan Jindřich. Po něm hrad vlastnil jeho syn Prokop, který jej na konci 14. století daroval neohroženému a statečnému válečníkovi Hynkovi z Kunštátu a Jevišovic zvanému „Suchý čert“. Ten se roku 1404 proslavil obranou Znojma proti mnohonásobné přesile Zikmunda a vévody Albrechta ve službách moravského markraběte. Hynek z Kunštátu zemřel roku 1408. Potom hrad obsadil Petr z Jevišovic, bratranec Hynka, ačkoliv měl hrad po Hynkově smrti spravovat jeho bratr, Jindřich z Kunštátu a Jevišovic. Petr z Jevišovic a Jindřich z Kunštátu byli za loupeže v roce 1409 po sedmidenním vyšetřování na Špilberku v Brně popraveni.

Hrad Rabštejn zastavil v roce 1418 král Václav IV. Jindřichovi z Lipého a v pozdějších letech se hradu za podezřelých okolností zmocnil Vilém z Perštejna. Za pánů z Perštejna se hrad stal útočištěm jejich bojové a loupeživé družiny, která odtud prováděla vpády do okolí.

O hrad se vedly dlouholeté spory mezi Janem z Perštejna a bratry Hynkem a Bočkem z Kunštátu (synové Hynka z Kunštátu). Ti vinili pány z Perštejna z toho, že po smrti jejich otce jim Rabštejn a zboží k němu patřící zabrali.

Na velkomeziříčském zemském sněmu v roce 1440 se páni rozhodli pro zboření hradu Rabštejn a dalších loupeživých hradů v okolí. K rozboření hradu došlo v roce 1446 a od té doby je zříceninou. Z hradu Rabštejna se do dnešních dnů zachoval příkop a zbytky hradebních zdí a zdí paláce.

Sepsáno podle:

Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí, Miroslav Plaček, 2001

Pooslaví a Pohjhlaví, Jiří Lysák, 1997

Průvodce po Čechách Moravě Slezsku Pohjhlaví a Pooslaví, Petr David, Vladimír Soukup a kolektiv, 2000

Průvodce Olympia Českomoravská vrchovina

Hrady, zámky a tvrze v Čechách na Moravě a ve Slezsku, Jižní Morava, kolektiv autorů, 1981

Vlastivěda moravská náměšťského okresu, František Dvorský, 1908

Vlastivěda moravská velkomeziříčského okresu, Mons. Augustin Kratochvíl, 1907

Vlastivěda moravská hrotovský okres, František Dvorský, 1916

Pernštejn středověký hrad na Moravě, památkový Ústav v Brně, 1996

Mapa klubu českých turistů: Velkomeziříčsko

Josef Mikulášek

*Každou připomínkou svého kříže
obnovuješ s námi, ó ty nesmazatelně Trpící,
dvoutisíciletý už proces,
ve kterém usvědčuješ lidstvo z modloslužby Šelmě a jejím prorokům,
a ve svém milosrdenství vysvobozuješ
ze všech jejich tak svůdně nalíčených podob zatracení
k životu z Boha všechny ty,
kdož k TOBĚ alespoň zvedli hlavu.*

Pavel Rejchrt – Pozdní syn království

Z historie budišovské školy

archív Miloslavy Pospíšilové

Věterák kolem roku 1915

akvarel František Zejda

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Kundelovský kříž

O kříži, stojícím vedle Žákových naproti zvoničce, toho mnoho nevíme. V historických pramenech se lze dočíst, že kříž pocházející z roku 1876 je litinový, kdo jej v té době postavil, není známo, jedno však bylo patrné již několik let, jeho stav se horšil.

To trvalo až do letošního roku, kdy se několik obětavých kundelovských občanů rozhodlo jej opravit.

Po rozebrání a vyčištění se kříž pomalu rozpadl. Bylo nutno jej svařit. Kvůli nepřilíš vhodné poloze (blízká silnice a nebezpečný svah kolem kříže) se přistoupilo k vybudování nové ochranné zidky sestavené z otesaných žulových kamenů velikosti cihly a žulovými dlaždicemi se zpevnil základ pod soklem kříže. Veškerý kámen, včetně materiálu pro dva nové sloupky kolem kříže, poskytl kamenolom Kamenná.

V současné době je opravený černě natřený kříž s pozlacenými ozdobnými prvky, včetně těla ukřižovaného Krista vsazen do kamenného podstavce a i s ním stojí na podezděných žulových dlaždicích. Zbývají dodělat sloupky a do nich vsazená laťová dřevěná ohrádka okolo kříže. Díky pozlacení se stal čitelným i nápis na kruhové cedulce pod tělem Krista, jež zní: Chceš-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.

I když se část prací dělá svépomocí, nebude možné celou opravu dokončit bez finančních darů – dominanta Kundelova si je zaslouží.

Budišovští hrdinové

Hrdinové ještě nevymlěli. Alespoň v Budišově. Kdybychom měli pocit, že se nevyznáme v množství dopravních značek a směrovek, chrabří rekové s nimi svedou obětavý boj, dokonce i několikrát. Pokud se někdo provinil tím, že byl vždy slušný, nikomu neublížil, a přesto se s ním život nemazlí, je třeba jej potrestat zničením plotu, který přeče tolik překážky. Siláci zvládnou všechno, takový hrdina se nezalekne ani nejtěžší překážky, má tolik odvahy a síly, že dokáže bojovat i s nejslabším nepřítelem. Sláva mu, on je pašák, piškumpré a župajdá...

Ladislav Dokulil

Závody vlčat a světlušek 2008

Každým rokem pořádá Junák pro své nejmladší členy závody, ve kterých se prověřují nabyté znalosti ve skautských dovednostech. V lichých letech se koná Svojsikův závod pro junáky a skautky – věková kategorie 11–15 let. V sudých letech pak Závody vlčat a světlušek pro chlapce a dívky, kteří navštěvují 1.–5. třídu. Organizace závodu je tříkolová – v prvním kole soutěží hlídka na úrovni okresu. Podle počtu účastníků pak postupují do krajského kola jeden až tři nejlepší účastníci a do celostátního kola již pouze vítěz kola krajského.

Přípravě na závody jsme se věnovali průběžně po celý skautský rok, včetně tábora. Kobylky – hlídka světlušek, která reprezentovala naše středisko na těchto závodech, soutěžily v následujícím složení – Míša Hortová, Dominika Nováčková, Markéta Lavická, Petra Talábová, Lucie Tůmová a Kamila Ležáková.

Okresní kolo pořádalo 17. května středisko MORAVSKÁ ORLICE z Moravských Budějovic na Kosové. Zúčastnilo se jej celkem 10 hlídek světlušek skautského okresu Třebíč. Motivem závodů se stala výstavba císařské silnice z Vídně do Prahy, kterou měl na starosti pan hrabě sídlící na moravskobudějovickém zámku. Pan hrabě v dobovém kostýmu přijel na koni až z Vídně a hned se sháněl po penězích na silnici. Na účastnících závodu pak bylo, aby obešli všechny okolní vesnice (jednotlivá soutěžní stanoviště) a podle svých znalostí vybrali daně na stavbu silnice. Slavnostní vyhlášení výsledků proběhlo odpoledne na nádvoří zámku v Moravských Budějovicích. A jak okresní kolo pro naše světlušky dopadlo? Po přepočítání vybraných daní hlásil pan hrabě:

1. místo	SRDÍČKO Třebíč – Šedozeleň	194 body
2. místo	Středisko Budišov – Kobylky	184 body
3. místo	ŽLUTÁ PONORKA Třebíč – Zlatá laň	182 body

Tyto tři hlídky dostaly kromě tradičního diplomu a cen i podkovu z hraběcího koně a postoupily do krajského kola, které se konalo v Žirovnici 7. června 2008.

Před krajským kolem probíhala tvrdá domácí příprava na jednotlivé disciplíny, protože vítězství v okresním kole nám uniklo o pověstný chloupek.

Na start krajského kola v Žirovnici, která je proslulá výrobou perleťových knoflíků, nastoupila stejná sestava jako na kolo okresní. Večer před startem vytáhl Bobr z auta podkovu z okresního kola s dovětkem, že nám určitě přinese štěstí. Když probíhalo losování, vytáhla si Míša pro nás zatím vždy nešťastné startovní číslo 1. Všichni jsme se

zhrozili, neboť vždy kdykoli jsme si v krajských kolech vytáhli jedničku, nikdy to nedopadlo dobře. Proto Bobr zavelel: Tak teď alespoň víte, na kterém místě musíte skončit. A když to tak nedopadne, jdete domů pěšky! Osm disciplín protkaných knoflíky na překrásné trati v okolí Žirovnice rozhodovalo o vítězi mezi deseti nejúspěšnějšími hlídkami světlušek z okresních kol v kraji Vysočina. Když naše světlušky jako první doběhly do cíle, měly na průvodce nasbíráno 187 bodů a k tomu ještě 16 bodů za vzorné chování, celkem 203 body. Asi se jim toto místo zalíbilo, tak už před sebe nikoho nepustily a postoupily jako vítězky krajského kola kraje Vysočina do celostátního kola. Při závěrečném nástupu převzala Míša od místopředsedkyně Krajské rady Junáka PUTOVNÍ VLAJKU, která bude po následující dva roky v držení našeho střediska.

Celostátní kolo se koná tradičně až po prázdninách. Letošní ročník Závodů včít a světlušek vrcholil o posledním zářijovém víkendu nedaleko Olomouce v Radíkově, kde soutěžily vítězné hlídky čtrnácti krajů České republiky společně s vítěznou hlídkou z roku 2006.

Účastníci celostátního kola se sjížděli na místo závodů z jednotlivých koutů republiky po celý pátek. My jsme se vydali na cestu do dějiště závodů již dopoledne. Protože nervy před závody byly napnuté k prasknutí, pro trochu odreagování jsme se zastavili těsně před cílem v zoo na Sv. Kopečku u Olomouce. Po prohlídce zoo jsme odjeli do Radíkova, kde jsme se ubytovali v chatkách. Večer proběhlo za svitu svíček slavnostní zahájení závodů.

Protože ještě nedorazili někteří účastníci, konalo se losování startovního pořadí hlídek až ráno před vlastním závodem. Míša si vylosovala startovní číslo 26 a do závodů jsme nastupovali až v samém závěru. Nervozita z pozdějšího startu se zvyšovala a trošku se podepsala na úvodních disciplínách. Postupně se však výkon zlepšil a zlepšil a s napětím jsme proto očekávali výsledek. Původně měl být vyhlášen až v neděli, ale vzhledem ke složitému dopravnímu spojení některých účastníků rozhodli naplnili všechny svoje síly a spočítali pořadí ještě v sobotu večer. Poté následoval opět za svitu svíček slavnostní nástup s vyhlášením celkových výsledků. Drama vrcholilo. Po 2. místě v okresním kole a vítězství v krajském kole byla již účast v celostátním kole největším úspěchem střediska v historii a každý další stupínek výše tento úspěch násobil, neboť jsme skauti z malého městyse a s poměrně krátkou historií. Vždyť našich 40 let od založení Junáka v Budišově s téměř dvacetiletou vynucenou přestávkou v činnosti je ve dnes již více než stoleté světové historii skautingu téměř nepatrná epizoda. Se značnou nervozitou jsme proto očekávali výsledky. Vyhlášení probíhalo od konce, tedy od patnáctého místa. Hlavní rozhodčí vyhláší – na patnáctém místě se umístí hlídka – název Kobylyky nezaznívá. Je to dobré – nejsme poslední. A rozhodčí pokračuje – čtrnácté, třinácté, dvanácté, jedenácté, desáté místo – o Kobylykách stále není slyšet. Patříme mezi desítku nejlepších v republice – radost z úspěchu se neustále zvyšuje a rozhodčí pokračuje ve vyhlášení – deváté místo, osmé, sedmé, šesté, páté. To snad ani není možné, vždyť teď už jsme mezi nejlepšími pěti a zároveň porážíme i vítězky z minulého ročníku. Vyhlášení pokračuje - páté místo a pro diplom jdou zase jiní. Čtvrté místo – Kobylyky Budišov – zní verdikt

rozhodčích. Před začátkem závodů si takový úspěch nedokázal nikdo ani představit, nyní cítíme malinkaté zklamání – bramborová medaile. Pokračuje se dále – třetí, druhé a první místo. Blahopřejeme vítěžkám z Děčína a po slavnostním zakončení se začínáme rozcházet. Někteří účastníci odjíždějí ještě v noci, většina až v neděli dopoledne. Ale nyní se jde spát. Někdo usíná hned, někomu se promítá proběhnuvší závod před očima ještě jednou. Mohli jsme dopadnout lépe, nebo nemohli? Kobylky – hlídka světlušek střediska Budišov je v roce 2008 čtvrtá v celostátním kole. Tato věta není z oblasti sci-fi. Nezdá se nám to – jsme opravdu na čtvrtém místě mezi skauty v celé České republice. Fantastický úspěch a zároveň nejkrásnější příspěvek oslavám 40. výročí založení Junáka v Budišově.

Vedení střediska děkuje všem, kteří se na tomto úspěchu podíleli, a úspěšným soutěžícím upřímně blahopřeje.

Ing. Milan Boček-Bobr

Jedna plus tři otázky z odpolední procházky

Mlhavého dne 28. října jsme přijeli do mého rodiště. Bylo to 90 let od vyhlášení samostatného Československa, které se v období mezi oběma strašnými válkami dostalo v životní úrovni na výborné 8.–9. místo na světě!

Přijeli jsme udělat výzdobu na hrob mých rodičů a také zazimovat zahradu. No, a protože díky teplému podzimu ještě zůstalo hodně listů na stromech, hrabání a jeho zarývání nedalo tolik práce, zbyl čas na odpolední procházku na Brca.

Kolem „jelení obory“, podívat se do hlubokých hnědých očí těch ušlechtilých zvířat, polňačkou podél tratě pod Horní les, a pak zpět přes Kalábrii, zastavit se u Tří křížů a s kopce silnicí lemovanou již sklizenými ořešáky kolem Ondřejkovy zahrady zase domů.

Obklopovala nás ztichlá, létem vyčerpaná krajina, kterou tolik miluji.

*Tiše mne zdraví, jak vlastního a svého
toho, kdo ji nikdy neopustí, neublíží.
Člověka z času přítomného
Značícího krajinu svými kříži...*

Z mlžného oparu se vynořovaly typické kopečky, vypadají jako bonsaje, hřeben Brců jak klikatá čára osudu na dlani přírody. Při zpáteční cestě ležely dole obrysy Budišova, věž kostela ještě bez Gotharda, pod ním budišovské domy, z některých komínů se už táhl tmavý štiplavý kouř...

Otázka č. 1: Před půl stoletím, za mého mládí, létala na podzim po polích hejna čířikajících koroptví, vyplašil jsi bažanty či zajíce, do kopečků prchali z pole řepy drobní králíci. Jakoby tušili, že se blíží bohaté hony. Krajina je teď prázdná, bez života. Kam všichni zmizeli? Vráti je člověk zpět do krajiny?

Otázka č. 2: Míjel nás motoráček ČD se třemi cestujícími, které vezl směrem na Rudíkov a dál do světa. Asi 200 metrů od přejezdu pod Horním lesem směrem k Budišovu stojí kovový návěstní sloup s tabulí. Směrem od Budišova je na ní číslice 276, na straně opačné pak 240! Celou cestu mi to vrtalo hlavou... Co to znamená?

Otázka č. 3: Který Budišovák nemá rád pohled na náš městys z výhledu od Tří křížů? Já tam chodím v každém počasí už tolik let a vždy mě uchvátí... Kdosi mi říkal, že mám ještě vymyslet pověst o tom, proč tam jsou kříže tři, vždyť se obvykle staví jen jeden, nebo devět, jako u motelu v Domašovských lesích... nevíte o nějakém vysvětlení?

Otázka č. 4: A také nevíte náhodou, jaký bude pro naši vlast i Budišov příští rok?

*Každé proč? má i své proto!
A každá odpověď vyvolává další pochyby,
Pak je člověk nejistý a život se mu nelíbí!
Šťastný je ten, komu to nechybí...
Pokud tedy víte, napište to do Zpravodaje,
Který vyjde i v r. 2009, takhle hnedka zkraje...*

Rostislav Tesař

Proč tři kříže?

Byla zde položena otázka (č. 3), proč jsou na Brdcích zrovna tři kříže. Nuže, na vrších, zpravidla zvaných Kalvárie, stavěli ke hlavnímu kříži ještě dva další (krásný příklad je třeba u Nové Říše), aby to vypadalo co nejvíce, jako na skutečné Kalvárii na Golgotě. V takových místech mají památku i dva lotři, každý s trochu jiným osudem. No, a na Brdcích si asi postavili také takovou malou kalvárii. Využijme toho, že si zde můžeme vybrat ke hlavnímu kříži ještě kříž další, buď na pravici, nebo na levici (v tomto případě se nejedná o politickou agitaci, ta do našeho zpravodaje nesmí).

Ladislav Dokulil

Stále živá tradice

K vánočním svátkům patří i dnes stavění betlémů v oblastech s více či méně zakořeněnou betlémářskou tradicí. Každá z oblastí má svůj charakteristický betlém (mezi nejznámější patří Proboštův betlém v Třebechovicích pod Orebem, který obdivovali návštěvníci Světové výstavy v Montrealu r. 1967). V našem nejbližším okolí se téměř dvě století může chlubit město Třebíč svými papírovými betlémy. Většinu betlémů, při nichž jejich tvůrci jakoby idylickým provedením (v polopouštní krajině Judeje se však o žádnou idylu nejednalo, Kristus, věky očekáván, nepřichází do královských komnat, ale mezi vyděděnce společnosti) oslavují událost narození Krista v Betlémě – domu chleba, tvořili jejich autoři po celý život.

Tvůrci betlémů používají pro své dílo vedle tradičních materiálů, jako např. dřevo, i vosk, perník, hlinu, sklo, kukuřičné šustí a novinový papír (tvůrce z tohoto netradičního materiálu, pan Macholán z Rapotic, získal na výstavě betlémů v Římě v roce 2007 bronzovou medaili, jejíhož předání se však nedožil). Betlémáři mají fantazii, některý z nich tvoří rodinný betlém, u dalšího jsou za figurkami betlému schováni obyvatelé obce a např. za totality byl ve křoví schován církevní tajemník sledující dění v Betlémě. Do své práce dávají kus srdce a každý dílek betlému je neopakovatelným originálem.

Lubomír Janoušek z Výchap

O tom, že betlémářská tradice je stále živá, jsem se přesvědčil začátkem letošního července. Na náměstí v Třešti po dva dny probíhal, pod asi dvanácti stany, IX. ročník akce Dřevořezání. Jednalo se o setkání betlémářů – řezbářů z celé republiky, ale i ze Slovenska, přičemž největší zastoupení měli domácí z Třeště, kde je tato tradice obzvlášť cítit. V každém ze stanů se sešli tři až čtyři řezbáři (vedle řezbářů reliéfů převažovali

betlémáři). Tito tvůrci, vybaveni různými noži a dláty, předváděli zájemcům a návštěvníkům svoje umění.

A bylo co obdivovat, oči jen přecházely nad lehkostí, s jakou nejrůznější figurky vznikaly. Někteří z řezbářů tvořili z kmene stromu postavy po místní třeštský betlém. Mne nejvíce zaujal betlém pana Lubomíra Janouška z Výčap. Každý, kdo měl zájem a odvahu, mohl si po oblečení modrého trička s nápisem Dřevořezání s půjčenými nástroji k dlabání alespoň „příčichnout“.

Alois Bačák – rodinný betlém

Zájemci o toto řemeslo měli možnost si dláta a nože koupit, přičemž se jim od odborníků dostalo rady, s jakými nástroji začínat a čeho by se měli vyvarovat. Dostalo se i rad pro ty, kteří by si chtěli nástroje zhotovit sami (výběr oceli, způsob broušení a vyhlazování atd.)

V jednom ze stánků se prodával betlémářský zpravodaj, který vychází čtvrtletně. Bylo až s podivem, v kolika oblastech se tiskne.

Během krásně prožitého sobotního dopoledne na náměstí v Třešti jsem si uvědomil, že tato ušlechtilá betlémářská tradice je i v dnešní sekularizované společnosti stále živá.

1. 11. 2008 Alois Bačák

Den otevřených dveří – sala terrena

V rámci oslav 470letého povýšení Budišova na městečko se zájemcům alespoň na chvíli stala budišovská sala terrena přístupnou. Využili jsme této příležitosti a vmísili se mezi asi čtyři stovky návštěvníků, kteří prošli touto jedinečnou místností. Vyklizená sala terrena umožňovala přiblížit se k její výzdobě prakticky na dosah a vyfotit si ji. Vzhledem k tomu, že jsme o její historii psali v jednom z předcházejících čísel Budišovského zpravodaje, soustředili jsme se tentokrát na výmalbu stropu, hýřící spoustou postav, pestře zbarvenými ptáky a rostlinnými výjevy.

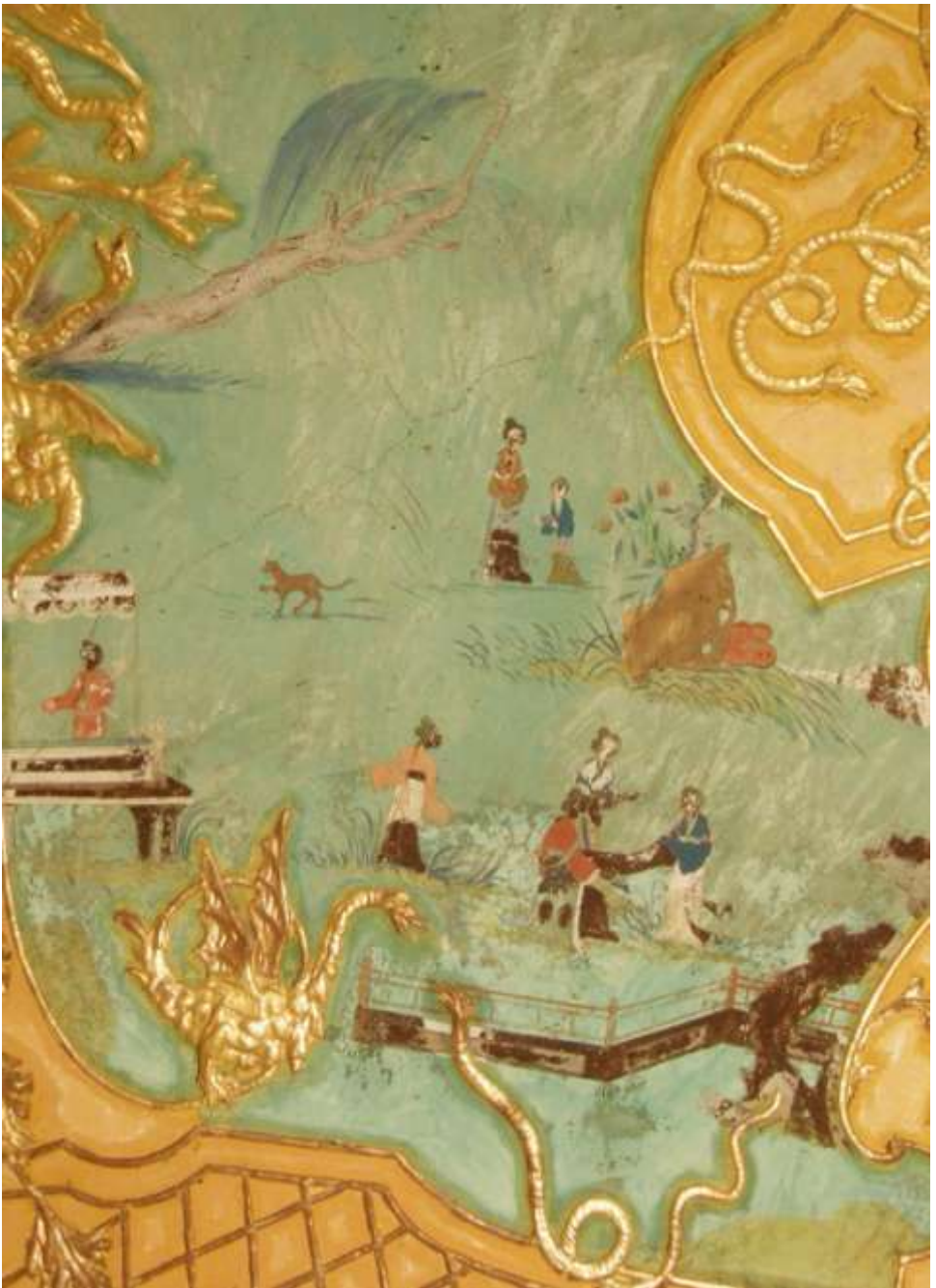

Štoker zastavil v Budišově

Během letošního roku projelo budišovským nádražím několik skvostů – parních lokomotiv. Vedle rychlíkové lokomotivy Albatros to byla malá lokomotiva řady 331 a naposledy 11. října po 13. hodině směrem na Velké Meziříčí a po 16. hodině nazpět projela parní lokomotiva Štoker s více než deseti vagony, z nichž vysoké byly na uhlí a nízké na dřevo. Jela na trase Jihlava – České Budějovice (ve Studenci odbočila na spojnici Studenec – Křižanov).

Snad pár slov k této krasavici. Parní lokomotiva Štoker řady 556 (ta „budišovská“ měla přesné označení 556.0506) sloužila pro nejtěžší nákladní vlaky na hlavních tratích. Byla vyráběna v plzeňské Škodovce v letech 1951–1958 v počtu 510 kusů. Lokomotiva byla vybavena šnekovým příkladačem, díky kterému měla přezdívku Štoker. Poslední stroj dojezdil roku 1983.

Němečtí objednatelé se připravují na příjezd vlaku

Z jakých důvodů se tento skvost ocitl v Budišově? Stalo se tak díky objednavce německých železničních příznivců a nadšenců. Kolem 16. hodiny jich velké množství přijelo auty na budišovské nádraží (vlak neměl žádný vagon pro lidi). Posléze se soustředili na nádraží (naproti domu Suchánkových) s kamerami a fotoaparáty. Ze záběru odháněli děti, které na nádraží pobíhaly, vadily jim i nádražní svítilny a celkové chtěli mít nádraží bez lidí (z tohoto důvodu měli zřejmě v podmínce, že se nebude předem nic o průjezdu vlaku zveřejňovat).

Štoker přijíždí na nádraží v Budišově

Lokomotiva zastavila

Kuriozitou se stalo, že jim v záběrech vadila i tráva a býlí v kolejišti, kterou se snažili jednotlivci ze země rukama vytrhat. O „výzdobu“ naší čekárny nejevili větší zájem. Díky značkám aut a filmovému vybavení se dalo usuzovat, že se jednalo o zájemce ze zámožnějších vrstev. Jak se podařilo zjistit, parní lokomotiva s vagony jela tak, aby nenarušovala stávající provoz na trati a na své trase měla vytyčených i několik zastávek mimo železniční stanice, určených pro filmový a fotografický záznam.

Němečtí příznivci se rychle přesouvají ke svým autům

Po odjezdu Štokeru z budišovského nádraží němečtí turisté v doprovodu několika lidí od naší dráhy nasedli do aut a rychle odjžděli směrem na studenecké nádraží.

Jazykový vokýnko

Naše putování za dialekty moravskými již minule skončilo. Zmínili jsme se o tom, jak se mluví na Horácku, pokračovali jsme hanáckým nářečím, nějakou *válku* jsme *vařili* i v Brně, přes Slovácko a Valašsko jsme se dostali až k *dřistum* ostravským. Jen v oblasti Jeseníků jsme si ani neškrtli, pro absenci jakýchkoliv nářečí.

I v Čechách je území s nevyhraněným nářečím, které zabírá severozápad. Ani v jiných částech Čech až tak jednoznačné odchylky mluvy nenalezneme, v podstatě se zde dnes mluví obecnou češtinou s menšími místními odchylkami, ačkoliv i na tomto území bylo dříve zvykem používat velmi rázovitých dialektů (Chodsko, Podkrkonoší). V Praze se také dříve mluvilo velmi rázovitě. Dnes se však hovoří jen o české nářeční skupině. Ta se dělí na tři podskupiny (severovýchodočeská, jihozápadočeská a středočeská). Začneme východními Čechami, z jihozápadočeské podskupiny pojednáme o mluvě v Čechách

jižních se zmínkou o Doudlebsku a také v Čechách západních s již zmíněným Chodskem, nevynecháme *Plazu*, abychom se poté mohli zmínit o oblasti středočeské a putování zakončit v Praze. Třináctý díl pak věnujeme obecné češtině, což nám umožní přechod ke slangům.

A nyní již k prvnímu českému nářečí. Východočecha poznáme na první poslech, když mluví o *otcoj* či *bratroj*. On se také nikdy neobléká, nýbrž *strojí*, byť jen do montérek. Také se musí vypořádat s *pracej*. Důsledným používáním výrazů *kdepak*, *jakpak* apod. se přibližuje mluvě chodské. V *Podkřkonoší* se kromě vsuvky *e* před *r* a *l* (*velna*) mění *v* na *u* (*poudať*). T se na konci slova změkčuje, místo *dl* se používá *ll* (*hnelle*).

Ve východních Čechách příliš mnoho zvláštních výrazů nehledejme. Jen Podkřkonoší je trochu bohatší, vyšel dokonce Podkřkonošský slovník (Jarmila Bachmannová, Academia, Praha 1998) s 25 000(!) položkami.

Tak třeba *bouchoř* se říká zmrzlému povrchu sněhu. *Moska* je vyvýšené zápraží před domem a *hrobky* nemají nic společného s pohřbíváním, neboť jsou to hromady kamení vybraného z polí.

Bohužel, stránek s tímto nářečím není na webu mnoho a zabývají se jím jen okrajově. Zájemci si budou muset opatřit zmíněný slovník pí Bachmannové, byť jen v knihovně, neboť je údajně rozebrán.

Ladislav Dokulil

Perličky z výpisků a žádostí na MNV

Žádám o milostný důchod.

Vedl jsem krávu k obecnímu býkovi Janu Petrovi.

Pohlaví: mám (vyplněno v dotazníku).

Jsem duch. od 1. 1. 1967.

Vdova je úplně nemajetná. Sedlákovi dává svůj hnůj a on ji za to mlátí.

Byl kopnut koněm. Důvod není znám.

Protijedoucí auto vjelo na chodník, přičemž mi vjelo na pravou nohu. To jsem nepozoroval, neboť jsem se díval na druhou stranu.

Úraz jsem utrpěl při vanové koupeli. Uklouzl jsem do vany vařící vody, která mi opařila generálie a ostatní.

Dne 1. t. m. bude proveden soupis prasat. Necht' se všichni dostaví na MNV.

Mám revmatismus a čtvrté dítě, což jest následkem vlhkého bytu.

Snažně vás prosím, abych byla do týdne uspokojena, jinak se obrátím na veřejnost.

Veřejní plemeníci v obci jsou dva – Nohavica č. 30 a p. Halamiček.

Úřední výkon nemohl být proveden, protože poplatnice měla jenom dvě kozy a nenechala si na ně sáhnout.

S prodejem se svou ženou souhlasím. Můžete si pro tu svini zítra přijet.

Jestliže ten hnůj z návsi nezmizí, upozorňujeme, že se do toho vloží MNV.

Upozorňujeme družstevníky, že musí opět oset jařiny. Kdo je osel, nechť se přihlásí na MNV.

Závěrem bych chtěl vyzdvihnout s. Vomáčkovou za mléko a s. Chytila za vejce.

Z archívu Marie Holasové vybral Karel Pavlíček

O rybách a těch ostatních

No, asi se mnozí čtenáři podiví, proč o tom píše teď, na Vánoce a dokonce v Budišově, kde žádná řeka neteče, ani zde není pořádné jezero!

Ale nenechte se mýlit, vášniví rybáři jsou i tady, a proto se tímto tématem zabývám. Jaký je tedy úděl rybářů a rybářových příbuzných?

Musí si zvyknout na spoustu nevesedních situací, které jim život po boku „tichého blázna“ přináší. Hned po svatbě je určitě nejdůležitější věcí do mladé domácnosti obstarat nový prut. Čas jim běží jinak, než obyčejným lidem. Proto připočítat dvě či více hodin k jejich ohlášenému návratu je normální – copak mohou odejít, když právě začaly brát? Není dobré zkoušet spočítat výnosnost jejich rybolovu, neboť přijdete k závěru, že je možno raději kupovat ryby v obchodě a ještě ušetříte. Nezapomeňte ani na jejich přehánění s rozměry vylovených ryb a buďte opatrné, když vám bude líčit rozměry čehokoliv jiného, abyste to pak také nemusely dělit dvěma.

Určitě se ale s rybáři dají zažít příjemné chvíle. Třeba ranní východ slunce nad lesy, tiché šplouchání vlnek, romantika v krásném zámeckém parku u Horního rybníka nebo Pivovárku (když se dobře ochráníte před komáry). A sdílet s partnerem ten pocit radosti a vítězství, když vytáhnete rybu z té tajemné říše hlubin... no a třeba jednou chytí i zlatou rybku-slibotechnu, a proto mu často říkejte vaše tajná přání...

Potomci rybářů, to je další kapitola. S velkou pravděpodobností rybolovu propadnou také... a váš partner se o to velice rád postará! (To abyste mu nemohly nadávat, že o potomka nepečuje).

Ženy rybářů jsou trpělivé a tolerantní a vždy se snaží mít svého partnera na há(č)ku!

A tak když budete připravovat Štědrovečerní večeři – tradičního kapra na různé způsoby, připomeňte si tato slova. Jsou to tiší milovníci přírody, mlčenliví lovci,

nepočítající čas, lovci v neviditelném podvodním prostoru... celý život žijí v naději a doufají, že tu svoji největší rybu ještě někdy uloví!

O rybářích a chytání ryb se dokonce několikrát zmiňuje i kniha knih – Bible. Ježíš učinil zázrak, když přivedl hejna ryb do sítí **svých nevěřících apoštolů**, kteří pak jimi nasýtí početné davy posluchačů a následovníků. Touto alegorií nás, tvory nevěřící, učí **nepodléhat v boji s nepřiznivým a neviditelným osudem**, který symbolizovala neproniknutelná hloubka jezera. Ukázal lidem, že kdo (si) věří, může se svou pílí dopracovat k výsledku, plnému čeřenu ryb.

Ted', v čase Vánočním, vid' me v tom tu mystickou, tisíciletou symboliku, zvěstované poselství! Slyšme kouzlo tajemného, snažme se najít to potřebné a hezké, co je skryté pod hladinou, to je v našich duších. Nenechme se ale zmýlit, pod zdánlivě klidnou hladinou bojují různé tvorové o přežití, jsou tam nebezpečné a zálučné proudy, tak jako v našich myšlenkách.

Pust' me do našich duší více světla a optimismu. A pak, naplnění novými zkušenostmi a myšlenkami, očekáváními, očištění na duši, vstupme pokorně do dalšího roku 2009...

Rostislav Tesař, kresba Ing. Josef Šenkýř

Cena města Brna 2007 Bohumilu Hlaváčkovi

Cenu předává a gratuluje brněnský primátor Roman Onderka

Emeritní šéf brněnské redakce České tiskové kanceláře Bohumil Hlaváček (1934), člen Klubu novinářů-seniorů jihomoravské regionální organizace Syndikátu novinářů ČR a redakční rady měsíčníku Folklor, obdržel letos Cenu města Brna 2007. Tyto ceny uděluje Zastupitelstvo města Brna osobnostem, které významně ovlivnily Brno. Na zasedání zastupitelstva, které o udělení rozhodlo, primátor Roman Onderka prohlásil, že „dělají Brnu dobré jméno a zasloužily se o jeho rozvoj“.

V rozhodnutí zastupitelstva o udělení ceny Bohumilu Hlaváčkovvi se uvádí, že „patří k žijícím legendám brněnské žurnalistiky... bez nadsázky se dá říci, že je chodící encyklopedií brněnských reálií a novodobé historie... mezi hlavní zásady jeho práce vždy patřila nestrannost, objektivita, věcná správnost a slušnost.“ Připomíná se i jeho třicetiletá spolupráce s organizátory strážnického mezinárodního folklorního festivalu a s folklorními soubory.

Na výstavě fotografií Karla Pavlíčka

Bohumilu Hlaváčkovvi, který od podzimu roku 1971 vlastní chatu u Pyšeláku a má v Budišově řadu přátel, se už dříve dostalo řady ocenění. Především Cena Ferdinanda Boury od vědecké rady Právnické fakulty Univerzity Karlovy za diplomní práci „Tisková oprava“, stříbrná medaile Masarykovy univerzity, stříbrná medaile Brněnských veletrhů a výstav, Čestný klíč Kounicových studentských kolejí za zásluhy o zvelebení této národní kulturní památky a o udržování a posilování odkazu vlastenců, tvůrčí prémie Českého

literárního fondu, bronzová plaketa „Za zásluhy o rozvoj Jihomoravského kraje“ a medaile Evropské výstavy poštovních známek Brno 2005.

V Národopisných aktualitách č. 3 z roku 1985 napsal Jan Souček: „Není nazbyt žurnalistů, kteří systematicky a se znalostí věci píší o problémech lidové kultury a obětavě se angažují na poli rozvoje i popularizace zájmové umělecké činnosti. Bezespору však mezi ně patří Bohumil Hlaváček.“

Šéfredaktor ČTK Petr Holubec udělil Bohumilu Hlaváčkovi v lednu 1999 mimořádnou cenu „za celoživotní dílo pro ČTK, za to, že agentura má jeho zásluhou v Brně a širokém-dalekém okolí skvělé jméno, za to, že dokonale zná vše, co se na jižní Moravě událo, děje a bude dít, za to, že každého zná a každý zná jeho, za to, že je ve službě 24 hodin denně, za to, že mnohokrát své agentuře pomohl z nouze, za to, že své zkušenosti nezištně předává svým následovníkům, za to, že je a bude vzorem ostatním generacím čtenářů.“

Jan Chmelíček v deníku Právo 1. dubna 1999, den po odchodu Bohumila Hlaváčka do důchodu, uvedl: „Není mnoho jihomoravských institucí, kde by neznali Bohumila Hlaváčka, šéfa brněnské redakce České tiskové kanceláře. Stejně je to v redakcích – mezi staršími i mladšími novináři už dávno zdomácněla v případě pochybností univerzální rada: Zeptej se Hlaváčka.“ Dodal, že „heslo zeptej se Hlaváčka v brněnských redakcích ještě dlouho nebude zapomenuto“.

Jiří Povolný v letošním druhém čísle měsíčníku Severník vzpomíná, že záhy po svém nástupu do Brněnského večerníku na počátku devadesátých let potřeboval ke svému článku jakousi informaci: „Nikdo z kolegů mně nedokázal poradit. Nakonec mi řekli: Zavolej do Četky Hlaváčkovi. A skutečně Bohumil Hlaváček věděl vše, co jsem potřeboval a dokonce i něco navíc, o čem jsem neměl ani tušení, že s problémem souvisí. Také v dalších letech byl pro mne pomocníkem v nouzi nejvyšší. Chvillemi jsem si dokonce myslel, že ví všechno na světě.“

Helena Kupčíková

(Autorka je členkou řídicího výboru Syndikátu novinářů České republiky a místopředsdkyní jeho jihomoravské regionální rady)

Křížový kámen – památník dvou obcí

Stojí v lese, při silnici, která vede z Lipníka k Zárubicím. V regionální literatuře ani v žádné pověsti jsem o něm zatím nenašel jedinou zmínku. Poprvé jsem před ním stál začátkem dubna 2008 díky knize Kamenné kříže Čech a Moravy. Podle obrázku a krátkého textu v této knize by se zdálo, že se jedná o jiný objekt.

Tento památný kámen je vedený v centrálním registru Společnosti pro výzkum kamenných křížů v Aši, pod číslem 0560. Tato organizace v současné době eviduje více než 2350 kamenných křížů a křížových kamenů.

Začal jsem se o tuto drobnou historickou památku více zajímat. Ze získaných materiálů (starší fotografie, měření, popis) jsem nabyl přesvědčení, že údaje v publikaci jsou chybné. Při tak vysokém počtu objektů z celé republiky se chybička vřdycky vloudí.

Při jedné průzkumné cestě jsem v Lipníku navštívil známého. Věděl jsem, že pracoval v zastupitelstvu obce. Na moji otázku, co mi může říct o tomto kamenu, lakonicky

prohlásil: „Vůbec nic.“ Potom se našťestí rozpovídal: „O něm nevěděli ani nejstarší lidé v obci. Je to tak 8–10 let, dostali jsme nějakou zprávu, že tam a tam se nachází nějaký zajímavý kámen. Měli jsme to prověřit. Nijak jsme to neřešili. Za čas se opět ozvali, co se děje, že se nic neděje? Tak jsme tam poslali dva pamětníky a ti skutečně špičku toho kamene v ostružině a kopřivách našli. Při částečném odkopání a očištění se na čelní straně objevil kříž. Dohodli jsme se, že křížový kámen slavnostně usadíme. Určili jsme den a hodinu v květnu. Protože kámen stál v blízkosti katastru Zárubic, domluvili jsme se na společné akci obou zastupitelstev. Obě delegace jsme přišly včas, díra v zemi vzorně připravená, ale ten trapas, kámen byl pryč! Musela to řešit policie. Pachatele, nebo mírněji, obdivovatele této památky našli brzo. Kámen, který měří na výšku 170 cm, už trůnil na jeho zahradě. Teď už jsme se Slávkem (jméno změněno) kamarádi. Však ho znáš. Tenkrát jsem byl na něho strašně „naštvanej“. Řekl jsem mu, že tyto kameny jsou mezi lidmi spojované s misíí Cyrila a Metoděje. Na jejich svátek tam znovu napochodujeme, svátečně oblečení, a ten kámen s vytesaným křížem bude vzorně usazený na připraveném místě. A byl. Od té doby se zde pravidelně rok co rok setkáváme. Jednou u nás, podruhé v Zárubicích. Zasportujeme, zavzpomínáme, je to pěkná tradice.“

V těsné blízkosti kamene je kovová trubka a na ní plechová destička s textem: „Kámen chráněný obcí Lipník a Zárubice.“

P.S.: Znamý říkal, že chtěli do akce přizvat ještě myslibořické, jejichž katastr také zasahuje do blízkosti chráněné památky. Nějak to prý nevyšlo. Já jsem se vzdal dalšího pátrání, abych náhodou s hrůzou nezjistil, že kámen stojí na katastru obce třetí – Myslibořic!

Emanuel Nožička

Očekávání

fotografie Stanislav Bačák

ZE SVĚTA

Zdravotnictví za 30 korun nebo zadarmo?

Vždy když přijde řeč na poplatky u lékaře, vzpomenu si na historiku kamaráda, ke kterému přišla důchodkyně a lamentovala, že musela na poliklinice zaplatit 30 korun, jaký je to nepořádek, když si celý život platila a kde ty peníze má brát. Potom si vsadila za 170 korun Sportku a odešla.

Zdravotnictví v Británii je kapitola sama pro sebe. Přesto, že se jedná o jednu z nejspělejších zemí světa, zdravotní péče je na daleko horší úrovni než v ČR. Důvod? Málo peněz!

Zdravotní pojištění je zaměstnancům strháváno z hrubé mzdy v podobné procentuelní výši jako v ČR. Začneme tedy prostým onemocněním, jako je chřipka nebo angína. Pár dní se snažíte nemoci odolávat, ale nedaří se. Zajdete k praktickému lékaři, ale pozor, sestra Vás sice objedná, a pokud máte štěstí, ošetří vás ještě týž den, ale většinou až zítra. Když se konečně dostanete k lékaři, tak pokud nepotřebujete antibiotika, lékař Vám stejně jenom doporučí léky, které si máte koupit v supermarketu, protože léky bez receptu koupíte v obchodě nebo na benzínkách. Návštěva lékaře je zdarma, nic neplatíte. Na neschopenku zapomeňte! První tři dny jste doma zdarma a je vaším právem zůstat doma i celý týden, pokud se necítíte dobře. Týden nic neberete, proto žádnou neschopenku nepotřebujete. Jen zavoláte do práce, že přijдете až další týden. Většina lidí začne po týdnu chodit do práce, i když stále bere antibiotika, protože potřebuje peníze a také je tady vžitě, že makat se musí, a tak tedy „hrab, dří anebo umři!“ Když lékař předepíše antibiotika, zajdete do lékárny a zaplatíte za recept, ne za položky na receptu. Za recept zaplatíte asi 240 korun, možná řeknete, že to pro ně není moc, ale málo to také není, neboť bych si za to koupil třeba 7 litrů benzínu.

Jednou jsem přišel s receptem na dvě balení léků. V lékárně nikdo nebyl, a tak jsem věřil, že popadnu krabičky a hned budu venku. Lékárnice mě však požádala, jestli bych počkal deset minut, než to nachystá. Po asi 7 minutách jsem dostal zalepený sáček s potiskem lékárny a na každé krabičce bylo natištěno moje jméno, datum narození a předepsané dávky užívání léků. Zajímavá věc je, že pokud berete léky pravidelně, například na tlak, stačí jen lékaři zavolat, a on Vám pošle recept přímo do lékárny, která je nejbližší Vašeho bydliště. Léky si pak už jen ve Vaší lékárně vyzvednete. Je to věc jednoduchá a velice úsporná.

Pokud je Váš stav vážný a nemůžete navštívit praktického lékaře, zavoláte si lékaře do domu. Lékař jezdí volvem, a pokud je nutná hospitalizace, přivolá sanitku, která Vás zdarma odveze do nemocnice. V nemocnici máte také vše zadarmo, pokud nepožadujete nadstandardní servis, za který se pochopitelně platí.

Zcela nepochopitelná je péče o budoucí matky. Pokud žena otěhotní, po celou dobu chodí ke svému praktickému lékaři a pouze pokud má nějaké komplikace, je odeslána na gynekologické vyšetření. Pokud těhotenství probíhá normálně, maminka jednoho dne porodí a je to! Asi to bude reakce na neustalý příliv imigrantů, hlavně v produktivním věku, a tak není důvod to příliš prožívat. Skutečnost je taková, že úmrtnost

u novorozenců je daleko větší, než v ČR. Také hormonální antikoncepci mají všechny ženy zdarma.

A to nejlepší na konec – zubaři! Zubařská praxe je zcela vyjmuta ze zdravotního pojištění a proto si všimněte, že i když někdo má zubů už jenom pár, má je krásně vyčištěné. Pokud Vám zubař vytrhne zub, stojí to asi 3–4 tisíce korun, pokud si ho necháte zaplombovat, je to o pár tisíc dražší. Čekací doby jsou přibližně 2–3 měsíce a to platí i pro bolestivé případy! Jednou kamaráda začal bolet zub, tak se šel objednat k zubaři, termín měl za 2 měsíce, ale druhý den už dostal horečku a sanitka ho odvezla do nemocnice. Tam mu předepsali antibiotika a zeptali se, jestli už je objednaný k zubaři, on řekl, že je, za 2 měsíce. Ošetřující konstatoval, že je to v pořádku a ať dobere antibiotika a za 2 měsíce nezapomene jít na ošetření.

Také jsem v supermarketu potkal mladou prodavačku, která měla na dolní čelisti bouli jako středně velké jablko. Nejdřív jsem si myslel, že jde o nějakou strašidelnou masku, které v obchodě prodávají, ale brzy mně došlo, že to maska není.

Tak Vám všem přeji veselé Vánoce, ať se Vám nezapáchne rybí kost v krku, a pokud Vás z cukroví rozbolí zub – zkuste antibiotika!

Petr Kosina, Wakefield

Nákup bez pokladní

Stejně jako každý rok se vydávám na předvánoční nákup. Není dobře nakupovat hladový a hlavně musíte mít seznam, jinak koupíte vše kromě toho, pro co jste šli. Já mám na seznamu mrkev, mouku, cukr, máslo, červené víno a spoustu dalších věcí. Jaké je však moje překvapení, když přijdu s nákupem ke kase, kde není pokladní! Vypadá to, že dnes a možná ani zítra už tu nebude. My Budišováci jsme pověstní tím, že si poradíme v každé situaci. Ani já neudělám ostudu svým předkům a беру zboží z košíku a markuji si sám. V duchu si říkám: „sám si vařím, sám si peru...“ Zjistuji, že na tom nic složitého není, zmáčknu tlačítko součet, zobrazí se celková cena 958 Kč a otevře se šufle! Do kasy dám tisícovku, vezmu si čtyřicet zpátky a dvě kačky nechám ve prospěch vánočního ruchu. Mezitím se vytiskne účtenka a odjíždím s vozíkem k autu.

Vážení čtenáři zpravodaje, asi si myslíte, že беру narkotika a sním nebo jsem se už nadobro zbláznil. Že bych snad přece jen citoval z knihy Vladimíra Iljiče? Nebo myšlenku Jana Žižky z Trocnova? Nebo snad vzpomínku na poválečnou myšlenku, že už nebudou banky zamčené, protože si lidé nebudou krást vlastní peníze? Přátelé, samá voda. Podobný příběh můžete zažít právě na opačné světové straně zeměkoule!

Pokladny bez pokladních jsou v Anglii hojně rozšířené nejen ve velkých supermarketech, ale právě i v obchodech budišovských rozměrů. Celá technologie je promyšlena do nejmenších detailů, a tak šetří nejen peníze za mzdy pokladních, ale hlavně čas zákazníků při čekání na odbavení. Pokladny Self Checkout (samoodbavování) fungují tak, že jedna živá pokladní má dozor nad šesti pokladnami, kde se zákazníci sami odbavují a v případě potřeby jim poskytne asistenci. Vy přijedete s košíkem ke kase, stisknete tlačítko start a pokladna vás vyzve k oskenování čárového kódu na zboží, současně vám postava na displeji pokladny ukazuje, jak to máte nejlépe provést. Pokladna pípne, jak to všichni dobře známe, a vzápětí vám řekne: „Vložte zboží do

připravené tašky“ a zase známa postava na displeji předvádí, jak se vkládá zboží do igelitky. Fígl je v tom, že připravená igelitka je zavěšena na váze a pokud tam zboží nevložíte, nemůžete naskenovat další kus a pokladna stále opakuje to samé. Nemůže se tak stát, že byste stejnou věc namarkovali dvakrát nebo dali nenamarkované zboží do tašky. Pokud kupujete zeleninu nebo ovoce, na displeji stisknete tlačítko zelenina-ovoce a obrázek daného zboží. Pokud jde o málo prodávaný druh, například vzácné tropické ovoce, zadáte druh zboží podle názvu ze seznamu. Pokud název neznáte, stisknete tlačítko pomoc a přiběhne živá pokladní, která Vám v dané situaci poradí. Stejně tak při nákupu alkoholu, zapalovače nebo třeba i příborového nože, kde zákazník musí být plnoletý, pokladna sama řekne „ověřit, prosím“ a vyše signál živé pokladní, ta přiběhne a povolí prodej. Teď už máte celý nákup naskenovaný, stisknete tlačítko konec–zaplatit a vyberete, zdali zaplatíte kartou nebo penězi. Kartou vložíte do terminálu, zadáte PIN, popřípadě „cash back“ a je to, pokud platíte penězi, nactete bankovky nebo drobné mince do připravených otvorů, podobně jako do automatu na parkování. Vzápětí vám kasa vrátí a vytiskne účtenku. Požádá Vás, ať si vezmete všechny nakoupené věci a poděkuje za nákup.

Musím přiznat, že je to tak jednoduché, že již při druhém nákupu se zbavíte nejistoty a naprosto profesionálně zastanete místo pokladního. Navíc je to velice komfortní, zábavné a rychlé. Prodejce ušetří nejen za mzdy pokladních, ale také ve velkých obchodech nepotřebují manažera na fronty, který řídí délku fronty, ta nesmí být kratší než čtyři

minuty, aby zákazník ještě v poslední chvíli přihodil něco do košíku. Je-li fronta krátká, manažer okamžitě nějakou kasu zavře.

Nedaleko od nás v říjnu otevřeli obchod, který má otevřeno 24 hodin a jenom v neděli zavírá ve čtyři odpoledne. Často se stavuji na nákup v noci, když jedu z práce. V obchodě je přítmi a spousty vyrovnavačů, kteří doplňují zboží. Nikdo si mě nevšímá, naházím věci do košíku, namarkuji, zaplatím, kdosi na mě zavolá „is everything OK luv?“ (*je vše v pořádku láska – místní se zde takhle oslovují*) u dveří pohladím dalmatina a padám pryč. Ale řeknu Vám, hezkou blondýnku za kasou nikdy žádná mašina nenahradí. Veselé Vánoce!

Petr Kosina, Wakefield

Z PŘÍRODY

Zahradníkův rok

...tak nám zase končí jedna zahradnická sezóna. Byla lepší nebo horší nežli ta předchozí? No, určitě ta příští lepší bude. Budeme se o to alespoň snažit.

Ještě nám ale letošní rok neskončil, mnozí s pracemi na zahradě finišují, jiní mají již zazimováno.

My zahradníci se ještě z posledních sil snažíme stihnout, co nám uteklo, ještě něco vysadíme, přesadíme. Poslední dva roky nám příroda připravila mírnou zimu. Málo sněhu, skoro žádný pořádný mráz, nízké teploty jenom krátkou dobu. Uznáte, že to nejsou zimy, na jaké jsme na Vysočině zvyklí. Spíš to připomíná zimní počasí jižní Moravy. Někdo si v tom libuje, někdo říká, že to přírodě moc neprospěje. Pravdou je, že mnozí škůdci i nemoci rostlin celkem dobře v těchto mírných podmínkách přezimují. Je jich potom v průběhu roku až příliš. Bez chemie se prakticky neobejdeme. Letos jsme vedli nekonečný boj se mšicemi. Byly všude a na všem. Tolik postřiků nepamatují.

Dalším poměrně často se na podzim vyskytujícím nedobrym jevem byl výskyt moniliové hniloby plodů. Hnily plody na stromě i na zemi. Postihnuté byly jabloně, švestky i ostatní druhy ovoce. Všechno odeznělo, přesto ale nezapomeňme na sběr napadených plodů, které zůstaly na stromech, anebo ještě leží na zemi. Jsou totiž zdrojem další nákazy v příštím roce. Posbírejme je a spalme, nedávejme je do kompostu. Spory hub vydrží mnoho a mohly by při případném hnojení kompostem být zdrojem další nákazy.

Asi největší starost nám v letošním roce dělalo sucho. Moc toho v průběhu celého roku nenapršelo. S nadějí jsme čekali na podzim, že se to zlepší, ale nedočkali jsme se. Suchý podzim nám jasně velí, abychom, pokud to bude jen trochu možné, zalévali. Hlavní pozornost bychom měli věnovat jehličnanům a stálezeleným rostlinám – dřevinám. Ty, jak už jsme vzpomínali v minulých ročnících, „pracují“ i v zimě. Vegetační klid nemají, nemohou tedy odpočívat. Neustále musejí přijímat vodu kořeny, aby v nich mohly probíhat všechny životní procesy. Pokud je voda v zemi zamrzlá a rostliny před zimou trpěly nedostatkem vláhy, může se stát, že nám uschnou. My si pak ale často mylně myslíme, že zmrzly. Projevy uschnutí a zmrznutí v zimním období jsou totiž prakticky

stejně. Většina námi pěstovaných rostlin je sice často původu cizokrajného, ale ve své domovině rostou v podmínkách daleko horších, než jsou ty naše. Například oblíbené rododendrony – pěšníky rostou v nadmořských výškách i okolo 4000 m n. m., ovšem s dostatkem srážek v průběhu celého roku. Takovéto výšky se, uzejme, s naší nadmořskou výškou nedají srovnat. U nás vadí spíš to sucho, zvláště když, jako tento rok, málo prší. Takže zalévejme, zalévejme i nově vysazené stromky, zakoření-li letos, na jaře budou mít mnohem větší přírůstky a bude se jim lépe dařit, i kdyby bylo sušší jaro. Často nám počasí dovolí zalévat i v zimních měsících jako je leden, únor. Pokud je půda rozmrzlá a nejsou hlášeny v průběhu následujících dvou tří dnů mrazy, je vhodné již zmíněné skupiny rostlin zalévat.

Na závěr ještě jeden postřeh pro milovníky krásných trávníků. Viděl jsem již v tomto období na mnoha místech trávníky napadené plísni sněžnou a paluškou travní (hnědé skvrny různé velikosti). Nahrává tomu jistě poměrně teplé počasí podzimu, taky přehnojování dusíkem na podzim. Prostředkem proti plísním je postřik, možný je ještě na podzim, a na jaře pomůže klasicky provzdušnění a vyhrabání napadeného porostu.

Přejeme Vám všem klidnou a pokojnou zimu.

Molnárovi

Obnova 1. části aleje v zámeckém parku v Budišově

V průběhu letošního roku byl zpracován projekt obnovy 1. části aleje v zámeckém parku. Jedná se o alej lemující rybník u zámku. Alej byla vysazena z lip, které byly v minulosti ořezávány „na hlavu“. Řez byl prováděn v nepravidelných intervalech. Mohutné kmeny jsou silně poškozeny, jsou vytvořené rozsáhlé dutiny, stabilita stromů je narušena. Z těchto důvodů byl zpracován návrh celkové a komplexní obnovy této aleje.

Lipové aleje jsou významným kompozičním prvkem parku. Navržená obnova zabezpečí zachování tohoto charakteristického prvku parku pro další generace.

Nové sazenice budou opět vysazeny po obou stranách parkové komunikace, ve sponu 12 m, aby byl zajištěn dostatečný prostor pro vývoj nových stromů. Stromy nebudou vysazovány proti sobě, ale do „trojúhelníkového sponu“. Nepočítá se s tvarováním korun.

K výsadbě je navržena *Tilia platyphylla* – lípa velkolistá. Výsadba bude provedena se 100% výměnou půdy humózním substrátem. K výsadbě jsou navrženy sazenice stromů ve vzrostlé velikosti, obvod kmene 14–16 cm.

Aby se vysazené dřeviny v krátké době ujaly, musí být systematicky a odborně udržovány. Proto je součástí projektu i návrh následné údržby, která je specifikována do položkového rozpočtu na 1 rok. Nutná je především závlivka a pravidelné odplevelování výsadeb.

Projekt obnovy aleje na základě podrobné dendrologické analýzy zpracovaly Ing. Eva Damcová a Ing. Jitka Jiříčková, firma Zahradní architektura Želešice, spol. s r. o. Projekt byl projednán a schválen zástupci památkové péče a ochrany přírody. Zpracovaný projekt je podkladem pro žádost o dotaci z fondu EU, kterou podává v této době Úřad městyse Budišov. Pokud by byly finanční prostředky na tuto akci získány, proběhne realizace akce v první polovině roku 2009.

listopad 2008, Ing. Eva Damcová

SPORT

Svoboda opět v Budišově

Nejedná se o nic politického. V březnu roku 2005 proběhlo setkání tehdy začínajícího nadějného atleta Petra Svobody se zástupci obce Budišov. Dnes již se o začínajícím atletovi mluvit nedá, ale označení nadějný stále platí. Tak tenhle již úspěšný nadějný atlet, účastník olympijských her v Pekingu přijel do našeho městyse, aby se setkal s žáky budišovské školy, kterou navštěvoval, se zástupci městyse, odkud pochází, a s občany, mezi nimiž žil.

Když mluvíme o úspěších, vypadá to ve srovnání třeba se Špotákovou méně výrazně. Musíme si však uvědomit, že na rozdíl od technických disciplín, kde byli Češi tradičně dobří (Zátopková, Železný, Daněk, Fibingerová, Kašpárková, Hamášková, Šebrle, Dvořák), a dálkoplažů to ve sprintech až tak slavné (kromě legendární „Sobi“ štafety v Helsinkách) nikdy nebylo. V překážkách už vůbec nic. Sprinty jsou celkově doménou černých atletů. Takže ve světle těchto skutečností úspěchy našeho Olympionika nejsou vůbec zanedbatelné. A doufáme, že další ještě přijdou.

Nebudeme unavovat výčty čísel, ale ty hlavní úspěchy lze vyjmenovat takto:

1. Český rekord na 110 m překážek (Jiří Hudec 13,48 s) odolával 21 let, než jej Petr v letošním roce několikrát překonal, poslední a aktuální hodnota je 13,29 s (4. 7. 2008 v Táboře na mistrovství ČR). Jeho nejlepší letošní výkon na 60 m překážek je 7,63 s.
2. Na olympiádě 3. místo v rozběhu (13,43), 2. místo ve čtvrtfinále (13,41), 7. místo v semifinále (13,60) – celkově 14. místo na světě.
3. Druhý na Světovém atletickém finále ve Stuttgartu (13,33), zatím jeho největší úspěch.
4. Při vyhlášení nejlepších českých atletů roku v České televizi 8. 11. 2008 skončil na 7. místě (čtvrtý mezi muži), byl vyhlášen za objev roku a jeho trenér Luděk Svoboda i Petrovou zásluhou získal 2. místo mezi českými trenéry.
5. V tomtéž televizním pořadu vystoupil náš atlet jako zpěvák (a vůbec ne špatný) a měl obrovský úspěch. Playback zvládl bez chyby.

Co se týká stručného životopisu, asi tolik: Narodil se 10. 10. 1984 v Třebíči (v den povýšení Budišova na městys měl 22. narozeniny), bytem Budišov 66, s atletikou začínal v roce 2001 jako dálkař, později i sprinter a překážkář a zkoušel i víceboj. Začínal ve Spartaku Třebíč veden trenérem Pavlem Svobodou, poté přešel do Dukly Praha a v současné době je jeho působištěm PSK Olymp Praha, kde jej trénuje Luděk Svoboda (jméno Ludvík nepoužívá, aby se to nepletlo s rodákem z Hroznatína).

Ten, o němž je tu řeč, dorazil do budišovské školy společně se svým manažerem Pavlem Průšou v pátek 28. listopadu v 11.15 hodin. Protože to byla v onen den již třetí škola, ta čtvrthodinka mu byla odpuštěna. Ve škole jej přivítal její ředitel Mgr. Miroslav Konečný, učitel a místostarosta městyse Mgr. Zdeněk Smrček a (z druhé strany fotoaparátu) další místostarosta Ing. Ladislav Dokulil. Po uvedení na pódium kulturního sálu ihned vyvěsili plakát s jamajským sprinterem Usainem Boltem a hlavně s PUMOU, neboť bez reklamy není sport. A že i atletika jde do peněz, jen pokud jde o obutí a třeba výživu a stravu, cestovné, management a podobně. PUMA byla i na vestě sportovce. Ostatně ta kočka svítí i na Petrově čepici, kterou si asi nesmí moc odkládat.

Oba aktéři přiblížili dětem atletiku, závody (o průběhu některých si dále přečtete v autentickém Petrově vyprávění) i další aspekty života sportovce. Dozvěděli se třeba, že Petr trénuje šestkrát týdně šest hodin denně, že v Číně jedli sportovci převážně evropská jídla, ale ochutnali i asijskou kuchyni, největší zážitek byla čínská kachna a že ze čtvrtletní práce z matematiky, o které Petr vypráví na str. 75, dostal asi trojku. Zajímavé bylo, že dětem neušla Petrova záliba v kakau (ostatně je možné se o tom dočíst na internetu – pozn. aut.). Atlet na dotaz jen upřesnil, že v Pekingu moc kakao nepil, protože jím zejména oblíbené Granko tam neměli.

Po skončení besedy se pak všichni vrhli ke stolku, kde Petr Svoboda zahájil autogramiádu. Zájem byl takový, že učitel Smrček musel využít veškeré své autority i pohybových a verbálních projevů, aby zabránil chaosu. Kromě podpisu zde lákaly i barvy na obličej (pohříchu ne kosmetické) a různé placky. Žákyně, která dokázala odpovědět jako první na soutěžní otázku, obdržela tričko s podpisem atleta. Jedno zbylo také pro potřeby školy, která se na formování osobnosti sportovce nepochybně podílela.

Následoval oběd u jednoho ze sponzorů Petra Svobody (i když asi ne tak markantního jako je ten s kočkou) v restauraci Sport.

Úderem třetí hodiny (tentokrát již přesně) vcházejí oba hosté do kanceláře starosty městyse, kde je již Petr Piňos očekává. Dostavili se i další zastupitelé včetně již zmíněného sponzora Zdeňka Sedláčka a byly tu i pracovnice úřadu městyse. Zde proběhla krátká debata a úspěchy Petra Svobody byly podtrženy mírnou oslavou v mezích zákona. Ostatně sám oslavenec (mimo jiné i řidič) upřednostnil (jak jinak) své oblíbené kakao (doufejme, že to bylo opravdu Granko), neboť ani na úřadě na tuto atletovu zálibu nezapomněli. Laskavé pracovnice mu přidaly i údajně také oblíbené piškoty.

Zde byli zástupci městyse poučeni, že 10 překážek na trati 110 m jsou od sebe vzdáleny 9,15 m a atlet tuto délku zdolává třemi kroky (viz citoslovce na str. 76). Na otázku zastupitelky Mgr. Jany Smrčkové, jaký používá doplňkový sport k překážkovému běhu, odpověděl Petr okamžitě a bez přemýšlení: Spaní.

Pak se již všichni přesunuli (tentokrát s menším zpožděním) do zasedací místnosti, kde již čekali občané budišovští, kterých přece jen mohlo být více. O to srdečnější atmosféra zde vládla. Na úvod obdrželi hosté malé dárky a upomínkové předměty. Oplátkou se Petr Svoboda zvěčnil v pamětní knize městyse Budišov. Pak již začala zajímavá beseda. Dotazy byly bezprostřední a odpovědi neformální. Kdo se nezúčastnil, může jen litovat. Petr Svoboda vypráví zajímavě a jeho manažer kromě vypravěčských schopností vládne i uměním sdělovat fakta a věcně odpovídat na dotazy. Bylo to velmi zajímavé.

Po skončení i této besedy proběhla menší autogramiáda spojená s focením. Bývalý žák Svoboda se mohl pozdravit s jeho bývalou paní učitelkou Pospíšilovou a vůbec to bylo velmi pěkné odpoledne. Doufejme, že po dalším úspěchu (ve který všichni věříme) přes veškeré své vyčerpání najde náš Atlet cestu do Budišova k popovídání s občany.

Na stránkách našeho zpravodaje dejme ještě slovo samotnému Petru Svobodovi:

O čtvrtfinále: *Je to takové, že člověk ani neví, co má udělat proto, aby se uvolnil, aby byl v klidu, s tím prostě musí pobožovat a nějakým zázrakem usnout a druhý den prostě jít do toho boje. Po tom výstřelu jsem vyběhl jako první a teď ulijete ten start, a kdo ulije ten další start, tak ho vyřadí z toho běhu, prostě ho diskvalifikují, mně se tohleto stalo už v Čechách na mistrovství České republiky, kde jsem v rozběhu zaběhl ten český rekord 13,29, postoupil jsem do finále a ve finále jsem dvakrát ulil. Takže jsem neběžel finále. A teď se mi stalo na olympiádě, že jsem ulil první start, tak se mi roztrásl ruce a nervozita je úplně top... Teď si pamatuji, že jsem tady měl pana učitele Smrčka, kdy jsme psali čtvrtletní práci z matiky, tak jsem měl možná podobnou trému, to je s nadsázkou, že jo, protože teď byla asi větší, ale možná se to dá k tomu přirovnat, ale dalo se to ustát, protože jsem věděl, že jsem na to připravený, že mám dost natrénováno a udělám všechno pro to, abych doběhl do cíle s co nejlepším časem a umístěním.*

O semifinále: *Je to možnost dalšího splnění snu, protože olympijské finále, to je jako když fotbalisti se dostanou do finále na mistrovství světa, to se asi nestane, ale je to podobné, prostě já žiji tím, že se mohu dostat na olympijské finále a mezi ty nejlepší na světě, což se nestává jen tak někomu, a člověk takhle z Budišova, který hrál fotbal a pak se čistou náhodou objevil u atletiky – a dostal jsem se až na olympiádu. To je splněný sen pro obyčejného kluka z vesnice, dostat se na olympiádu a pak ještě do olympijského finále. No, a na třetí překážce přišla taková moje chybička, překážka mě nakopla, myslím, že do zadku zrovna, a bylo to takové, že jsem se rozhodil a v té překážce běžíte naplno, to*

je maximální rychlost, kterou umíte vyvinout a teď jsou mezitím ještě překážky, to má nějaký rytmus, to prostě dělá paf, paf, paf, teď odraz a zase paf paf paf, odraz, a mně to nevyšlo a zakopl jsem o tu překážku a tím se prakticky rozplynul můj sen o olympijském finále. Takže to není tak jednoduché, jak to vypadá, že se jenom tak běží a zvedají nohy.

O Světovém atletickém finále: Ve Stuttgartu bylo 11 stupňů, to už je v podstatě zima a byl to vlastně závod na konci sezóny, kdy trénink už je skoro nulový, síla odchází a už se člověk v duchu vidí někde na dovolené, nebo že bude mít pauzu, ale podařilo se mi nějak zkoncentrovat. To jsem byl nějak nemocný, tak jsme tam ve Stuttgartu v hotelu s manažerem dávali vitamíny na posílení, tak jsme to nějak dokouleli a druhý den jsem šel na závod, a když jsem uviděl startovní listinu a kluky, co všichni stáli od první až po osmou dráhu, že skoro všichni černí a já jsem tam jediný bílý, to jsem se chvilkami bál, protože oni jsou fakt nejlepší. To je ta zlatá osmička, to jsou ti nejlepší na světě, s kterými já jsem tam soupeřil, no a když jsme dobíhali do cíle a já jsem se za devátou překážkou, hned za předposlední překážkou podíval vedle a nikoho jsem tam neviděl kromě Davida Olivera, který byl bronzový z olympiády, to byl moc krásný pocit, protože ten Stuttgart byl pro mě taková moje satisfakce za olympiádu, protože ta olympiáda mi nevyšla, tak jsem si to vynahradil v tom Stuttgartu, kde to prostě stálo za to.

O zpěvu s Monikou Absolonovou: Dostali jsme to cédéčko, byla tam i paní Zagorová a já jsem si to pouštěl, zpíval jsem si a ona přišla, poplácala mě po zádech a řekla, že mám krásnou barvu hlasu. Přitom, když jsem to nahrával ve studiu, tak mi museli zvednout nějakým modulátorem hlas o oktávu výš, protože mám o hodně hlubší hlas, ten Rezek, co to zpíval v originále, měl hlas výš. Zpíval jsem to po větách a každou mě pustili a pak mně to někdo předzpíval, já jsem to tam v podstatě odkrákal a oni to pak upravili. Potom ten playback, to je nejlehčí, ale horší bylo, že já jsem tam musel stát a najednou z ničeho nic to pořád zpívalo a oni: Tak hýbejte pusou, a já jsem nevěděl, kde mám začít, takové okno jsem měl, ale pak se to zvládlo. Nejhorší na tom bylo to, že ta Monča kolem mě furt běhala, já jsem se nemohl soustředit, ale je to nádherná zkušenost, já jsem hrozně za to šťastný.

Přejeme Petru Svobodovi mnoho dalších úspěchů (nejen) v roce 2009 a doufáme, že se ukáže již na následující akci, na kterou on i jeho manažer všechny Budišováky srdečně zve.

Ladislav Dokulil

Ve čtvrtek 26. února ve večerních hodinách

(slavnostní zahájení v 19.15, předpokládaný konec v 21.50 hod.)

bude v O2 aréně v Praze atletický mítink

za účasti největších světových hvězd

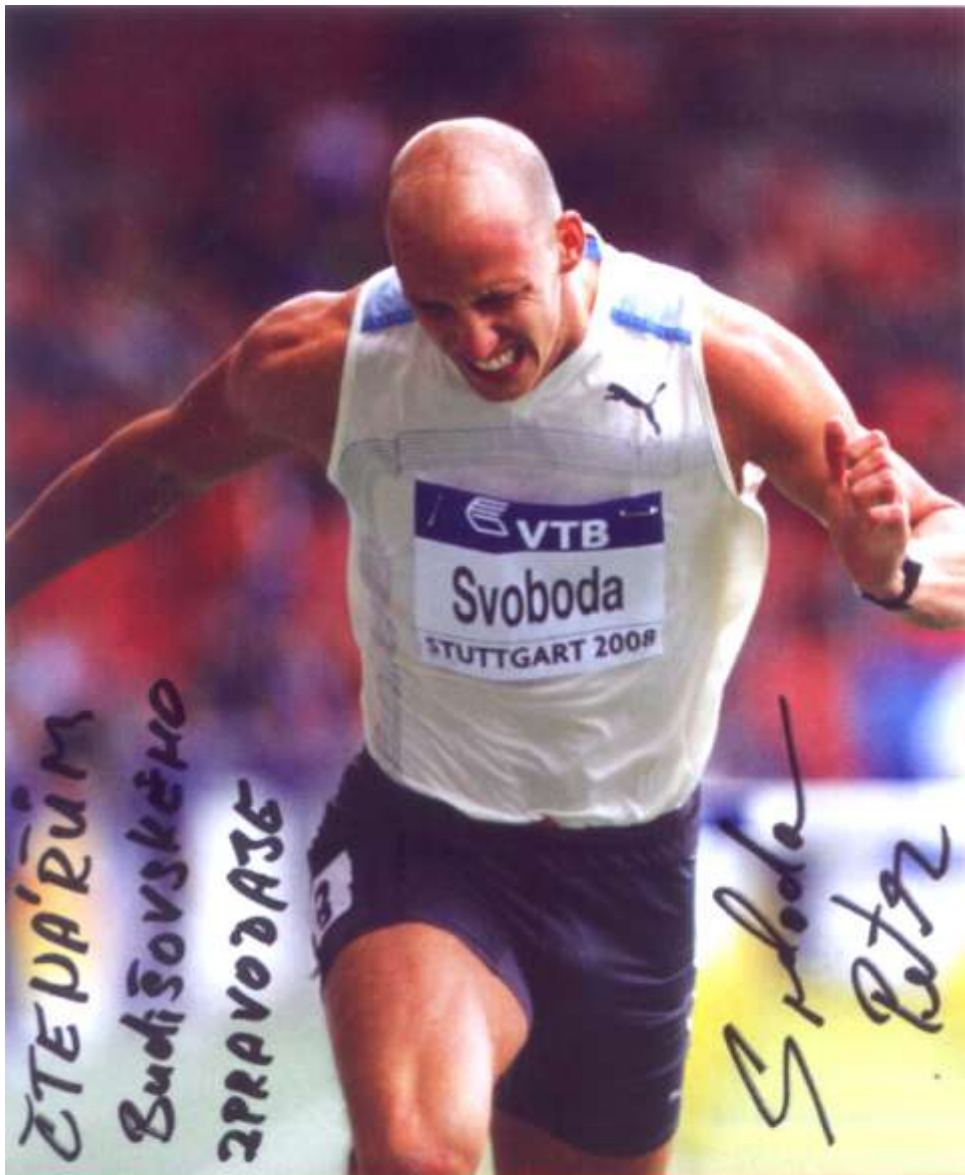
včetně té naší:

Dayron Robles, Dawn Harper, Roman Šebrle, Petr Svoboda (60 m př.),

Jelena Isinbajeva (tyč), Blanka Vlašič (výška), Pamela Jelimo (800 m).

Ředitelem je Jan Železný, hosté mj. Barbora Špotáková a Jarmila Kratochvílová.

V případě zájmu bude z Budišova vypraven autobus

Petr Svoboda

10-13,29

PUMA
puma.com

*TJ Sokol Budišov děkuje svým sponzorům za podporu v roce 2008
a těší se na další spolupráci:*

Městys Budišov
Zdeněk Sedláček
Jan Dostál
Zahradnictví Molnár
QVP – Pavlík
Geoding Třebíč
Ladislav Glowacz
ADW
Chytka – kovovýroba
Milan Doležal – kovovýroba
Oto Němec – Optika Velké Meziříčí
Man-ZT – Budišov
I&C Energo
Josef Syrový – sádrokartony
MUDr. Piňos
Típa-Telekom plus
Elektrosystém Havelka

*V Tasově je několik křížů s plechovým Kristem. A když byl sníh, tak ho nikdo neoblíkl,
byl pořád nahý i v té zimě.*

Daniela Iwashita

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

září	43,2 mm
říjen	13,2 mm
listopad	49,1 mm

Modlitba na konec roku

*Vždy se ptám s vrcholicím podzimem,
kam se všichni ženem,
kam vlastně směřujem?
Bílá tma všechno živé spálí,
hřejivé slunce skryje v dáli.*

*Ale pak přijde jaro!
Ať jarní kvítí nikdy nezvadne,
a jeho síla vstoupí do nás i do mne!*

Rostislav Tesař

Mnoho radosti a pohody o Vánocích,
hodně zdraví, štěstí a úspěchů
v roce 2009
přeje

městys Budišov

OBSAH

<i>V listopadu</i>	1
<i>Slovo vydavatele</i>	2
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	3
Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 4. 11. 2008	3
ZPRÁVY	4
Dýňobraní 2008	4
Volby do zastupitelstev krajů konané dne 17. a 18. 10. 2008	6
Dvakrát z budišovské školy	7
Kam se poděl?	7
Stavební úřad v Budišově	12
Vyhnanci	12
Z HISTORIE	13
Slavnostní odhalení sochy T. G. Masaryka	13
Čas černých hodin	21
Hrady a tvrze	23
Z historie budišovské školy	26
Věterák kolem roku 1915	27
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	28
Kundelovský kříž	28
Budišovští hrdinové	29
Závody vlčat a světlušek 2008	29
Jedna plus tři otázky z odpolední procházky	33
Proč tři kříže?	34
Stále živá tradice	35
Den otevřených dveří – sala terrena	37
Štokor zastavil v Budišově	57
Jazykový vokýnko	59
Perličky z výpisků a žádostí na MNV	60
O rybách a těch ostatních	61
Cena města Brna 2007 Bohumilu Hlaváčkovi	63
Křížový kámen – památník dvou obcí	65
Očekávání	66
ZE SVĚTA	67
Zdravotnictví za 30 korun nebo zadarmo?	67
Nákup bez pokladni	68
Z PŘÍRODY	70
Zahradníkův rok	70
Obnova 1. části aleje v zámeckém parku v Budišově	71
SPORT	72
Svoboda opět v Budišově	72
POČASÍ – měsíční úhrn srážek	78
Měsíční úhrn srážek	78
<i>Modlitba na konec roku</i>	79
PŘÍLOHA 4/2008: FRANCOUZSKÁ VOJSKA NA BUDIŠOVSKU V DOBĚ BITVY U SLAVKOVA	